

VERKIEZINGSPROGRAMMA 2014-2018

SAMENWERKEN AAN EEN MOOIE STAD

GroenLinks Nijmegen

GROENLINKS

Inleiding	3
Hoofdstuk 1: We zijn een solidaire stad	5
1.1 Participatie en inkomen	7
1.2 Onderwijs	9
1.3 Jeugd	10
1.4 Zorg & Welzijn	12
1.5 Maatschappelijke opvang	13
1.6 Sport	14
Hoofdstuk 2: We zijn een duurzame stad	15
2.1 Klimaat en energie	15
2.2 Natuur en recreatie	19
2.3 Duurzame economie	20
2.4 Wonen en stedelijke ontwikkeling	23
2.5 Mobiliteit	25
Hoofdstuk 3 We zijn een open stad	27
3.1 Burgerparticipatie & dienstverlening	28
3.2 Cultuur	30
3.3 Openbare orde en veiligheid	31
3.4 Diversiteit	32
3.5 Internationaal	34
Hoofdstuk 4 De gemeente is een efficiënte organisatie	35

Inleiding

De gemeente staat dicht bij mensen. De gemeenteraad neemt besluiten die mensen direct aangaan. Waar komen nieuwe woningen en zijn deze nog betaalbaar? Hoe houden we Nijmegen toegankelijk met fiets, openbaar vervoer en auto? Hoe helpen we werkzoekenden aan een baan? De gemeente zorgt ook dat een alleenstaande oudere passende zorg krijgt en helpt iemand in de buurt te zoeken die daarbij kan ondersteunen. We willen voorkomen dat jongeren zonder diploma hun school verlaten. We moeten minder afhankelijk worden van fossiele brandstoffen. Tegelijkertijd houden we de energierekening voor iedereen betaalbaar.

We maken een mooie stad

In dit verkiezingsprogramma maken we duidelijk wat GroenLinks in Nijmegen kan betekenen voor mensen. Nijmegen is een prettige stad om in te wonen met een prachtige groene omgeving. Als belangrijkste kenmerken van onze mooie stad en onze inwoners worden vaak genoemd: initiatiefrijk, kritisch, creatief en sociaal. Nijmegenaren komen voor elkaar op en hebben ook oog voor mensen van buiten de stad. Nijmegenaren laten zich duidelijk horen als ze het ergens niet mee eens zijn en komen ook met bruikbare alternatieven. Een sociale stad betekent een stad van betrokken, dynamische en creatieve mensen. Samen met hen werken wij aan een mooie stad.

De juiste schaal

De samenleving is de afgelopen decennia ingewikkelder geworden met grote, soms logge en bureaucratische organisaties waar mensen zich een nummer voelen. Standaardisatie en schaalvergroting kan voor een instelling voordelen opleveren, ook voor een gemeente, maar een burger voelt zich niet altijd meer aangesproken en soms genegeerd. GroenLinks wil dat de burger of cliënt centraal staat en dat professionals goed durven luisteren en vragen wat iemand nodig heeft. Dat zegt ook iets over de manier waarop de gemeente haar werk moet doen: geef mensen de ruimte voor eigen initiatief. GroenLinks, een emancipatiepartij bij uitstek, juicht het toe dat mensen zelf hun woning bouwen, hun energie opwekken, hun groente verbouwen en met elkaar voor oudere familieleden zorgen. Onafhankelijk, menselijk en creatief: bewoners zijn bondgenoten van elkaar en van de gemeente. We juichen de onafhankelijke en kritische inslag van veel Nijmegenaren van harte toe. Dat vraagt van de gemeente en de

politiek om meer los te laten en te durven accepteren dat niet alles gaat zoals je van tevoren hoopt en verwacht.

Zelfregie

Voor GroenLinks is de overheid geen doel, maar een middel om ervoor te zorgen dat mensen zelf vorm kunnen geven aan hun leven: zelfregie. Mensen die zichzelf kunnen redden hoeven we niet lastig te vallen. Mensen die ondersteuning nodig hebben, moeten die waar mogelijk krijgen. We stoppen daarmee als mensen weer op eigen benen kunnen staan. Ondersteuning betekent niet altijd dat de gemeente het oplost, maar kan er ook uit bestaan dat de juiste mensen en/of instellingen bij elkaar worden gebracht.

Kies voor de toekomst

We moeten rekening houden met de toekomst en toekomstige generaties. Daarom kiezen we voor hernieuwbare energie en bouwmaterialen, schone lucht en behoud van waardevolle natuur. Het uiterlijk van Nijmegen zal de komende decennia ingrijpend veranderen, vooral met het project “Nijmegen omarmt de Waal”. Ook op andere plekken kan de unieke ligging van de stad versterkt worden door een verbinding te zoeken met de ecologische hoofdstructuur, richting de Betuwe, het Reichswald, langs de Waal en de Maas en het Pieterpad. De stad heeft groene longen nodig, onderling verbonden en voorzien van wandel- en fietsroutes. Natuurspeeltuinen en wildernisparken maken natuur weer van jongs af aan onderdeel van het leven. Bijkomend voordeel is dat het gezond leven bevordert.

Durf te delen

Niemand kan voor zichzelf opeisen wat de natuur ons biedt. Datgene dat we produceren en wat we van de natuur gebruiken is voor ons allemaal. We produceren het gezamenlijk, we bezitten het gezamenlijk en we gebruiken het gezamenlijk. Wij kiezen ervoor dat we eerlijk met elkaar delen. Ook zetten we ons in om de economie van Nijmegen lokaal te maken: we kopen geen energie meer uit Noorwegen of Saoedi-Arabië, maar maken het uit ons eigen groenafval (compost). Nijmegen is een wij-stad: we kijken naar elkaar om, springen op de bres voor elkaar. Met elkaar werken we aan een mooie stad.

Prioriteiten

De komende jaren wil GroenLinks het volgende bereiken voor Nijmegen:

- 1 We maken (regionale) afspraken met werkgevers voor het beschikbaar stellen van leerwerkplekken en stageplaatsen en het begeleiden van werkzoekenden naar werk;
- 2 We blijven zorg bieden voor mensen die dat nodig hebben. De landelijke bezuiniging op de huishoudelijke hulp draaien we met eigen middelen van de gemeente grotendeels terug;
- 3 Elk stadsdeel of elke wijk krijgt een sociale broedplaats, waar wijkbewoners elkaar kunnen ontmoeten en ideeën kunnen uitgroeien tot nieuwe initiatieven/projecten. Ook komen er sociale wijkteams waar bewoners snel en laagdrempelig hun zorgvraag beantwoord zien;
- 4 In 2018:
 - liggen er minimaal 50.000 zonnepanelen in de stad;
 - zijn er minimaal 25.000 woningen op het warmtenet aangesloten;
 - draaien vijf windmolens en zijn er nog eens vijf in aanbouw;
 - hebben we 10% extra energie bespaard in vier jaar tijd.Om dit doel te bereiken investeren we de komende vier jaar in schone energie en isolatie;
- 5 De ontwikkeling van het stationsgebied, Waalfront en Waalsprong hebben prioriteit. Andere bouwplannen in de stad gaan alleen door als ze voldoen aan een behoefte. Zo houden we de stad ook groen;
- 6 De fiets krijgt letterlijk voorrang in de stad. Op het fietspad, bij het parkeren en voor het verkeerslicht. Fietskilometers zijn gezond, veilig en zorgen voor schone lucht;
- 7 We maken de gemeente zo transparant mogelijk; alle gemeentelijke informatie wordt zoveel mogelijk openbaar;
- 8 We stimuleren kleine culturele initiatieven en geven ruimte aan nieuwe experimenten;
- 9 Bij het handhaven van veiligheid waarborgen we de rechten en privacy van onze inwoners;
- 10 We investeren in:
 - ✓ betaalbare zorg voor iedereen die het nodig heeft;
 - ✓ meer goed geïsoleerde en betaalbare woningen;
 - ✓ het opwekken van betaalbare, schone en lokale energie;
 - ✓ meer natuur- en wandelroutes;
 - ✓ een aantrekkelijker, veiliger en groener stationsgebied.

Dankwoord

We zijn de tientallen actieve stadgenoten dankbaar die hebben meegedacht aan dit verkiezingsprogramma. In werkgroepen, thema-avonden, persoonlijke interviews en wijkbijeenkomsten, hebben we als programmacommissie vele goede ideeën mogen ontvangen. We zijn gemotiveerd om samen met alle bewoners te werken aan een mooie stad.

Programmacommissie

Noël Vergunst (voorzitter), Fatma Ali, Pepijn Boekhorst, Bert Frings, Giedo Jansen, Marloes Morshuis, Hester Stoker (stagiaire)

We zijn een solidaire stad

Nijmegen is een stad waarin voor iedereen plek is. Iedereen moet mee kunnen doen, ongeacht seksuele voorkeur, geloof, ras of cultuur, wel of geen beperking. GroenLinks koestert diversiteit. Tegelijkertijd wil GroenLinks dat ook iedereen daadwerkelijk meedoet. Iedereen wil zijn of haar leven naar eigen inzicht kunnen inrichten en dromen waarmaken, alleen of samen met anderen. GroenLinks staat voor een lokale overheid die daarvoor de voorwaarden schept. Een dienstbare en zorgzame overheid, die kansen biedt op werk, een fatsoenlijk inkomen, een betaalbare woning, uitstekend onderwijs en goede zorg. En we willen die kansen eerlijk delen.

Mensen met wie het even niet goed gaat, die pech hebben of verkeerde keuzes hebben gemaakt, laten we niet vallen. En ook als je voor langere tijd bent aangewezen op hulp van de overheid, moet je de regie over je eigen leven kunnen houden. We willen dat niemand in armoede leeft. We ondersteunen mensen bij het vinden van betaald werk of een andere maatschappelijke activiteit. Zo stimuleren we dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving.

GroenLinks gaat ervan uit dat ieder mens iets kan en wil, en dat mensen zich verantwoordelijk voelen voor elkaar. Het is goed als mensen elkaar ondersteunen en hun zorg en welzijn onderling regelen; dat er een meer solidaire samenleving ontstaat. Samenredzaamheid in wijken en buurten, waarbij ook 'zorgvragers' en ouderen een actieve bijdrage kunnen blijven leveren aan de samenleving. Daarmee ontstaat er een andere verhouding tussen burgers en overheid.

Burgers die zelf meer initiatieven ontplooiën, vragen om een lokale overheid die investeert om het zelfstandig functioneren van inwoners mogelijk te maken. Bijvoorbeeld door gerichte hulp, het creëren van ontmoetingsplekken of het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers. Een gemeente die samen met haar inwoners zoekt naar een passende oplossing voor hun problemen. Zij zijn daarbij het uitgangspunt, niet het aanbod van allerlei instellingen. Deze onttutting stelt mensen in staat om hun eigen leven vorm te geven.

De schaal voor het organiseren van ondersteuning en van zorg is voor GroenLinks de wijk. Daarom zetten we versneld in op de vorming van sociale wijkteams in de hele stad. Deze teams vormen de toegangspoort voor burgers naar allerlei vormen van steun en zorg. In wijkteams werken diverse professionals samen, vanuit verschillende achtergronden. Zonder veel regels en protocollen zorgen we dat mensen de ondersteuning en zorg krijgen die zij nodig hebben, uitgaande van wat mensen, samen met familie en hun netwerk, nog zelf kunnen.

De stijgende werkloosheid baart ons grote zorgen. Het midden- en kleinbedrijf (MKB) is belangrijk voor de werkgelegenheid en draagt bij aan het voorzieningenniveau en de dynamiek in de stad. Daarom hebben we oog voor de belangen van het MKB. In de bouwsector wordt door de crisis nog maar beperkt gewerkt. Maar er is wel een grote vraag naar betaalbare woonruimte en naar aangepaste en levensloopbestendige woningen. Samen met woningcorporaties blijven we zoeken naar mogelijkheden voor betaalbare nieuwbouw en renovatie van huurwoningen. We zetten in op woningisolatie en toepassing van duurzame energievormen. Dat levert veel nieuw werk op én lagere woonlasten voor de bewoners.

Elk kind verdient een goede start, in een gezonde omgeving en met onderwijs dat achterstanden wegwerkt en talenten ontwikkelt. GroenLinks wil investeren in jeugd: kinderen de ruimte geven, met voldoende speel- en sportvoorzieningen. Jongeren uitdagen om zich in te zetten voor anderen en ze verantwoordelijkheid geven. We willen niet dat jongeren voortijdig afhaken: iedereen die leerplichtig is, zit op school of volgt een leerwerktraject. Het beroepsonderwijs sluit goed aan op het lokale en regionale bedrijfsleven en waar dat nog niet het geval is, wordt dat verbeterd.

“Eetbaar Grootstal is een verdienste van betrokken bewoners. Dankzij de groene politiek in Nijmegen kreeg ons initiatief volop medewerking van de gemeente”, aldus Vera Ros, initiatiefneemster van deze buurtmoestuin. Toen zij vorig jaar haar vaste baan kwijtraakte, besloot zij om in haar omgeving op zoek te gaan naar mensen die samen een moestuin wilden beginnen. De animo bleek groot: in-

middels zijn er 22 buurtbewoners actief in het verbouwen van groenten en fruit, 9 mensen staan op de wachtlijst. Spontaan worden er oogsten uitgedeeld of zaden en plantjes uitgeruild. “Een jaar geleden had ik nog geen verstand van tuinieren. Het is hartstikke leuk om van elkaar te kunnen leren. En als ik door de buurt wandel, groet ik ineens mensen die ik nog nooit eerder had gezien!”.

In de komende jaren krijgt de gemeente er veel extra taken bij. Delen van de zorg uit de AWBZ, de jeugdzorg en de verantwoordelijkheid voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt komen bij de gemeenten te liggen. Tegelijkertijd krijgen de gemeenten daarvoor minder geld dan nu beschikbaar is. De enige manier om dit goed te regelen is door het hanteren van een aantal basisprincipes:

- ✓ mensen en hun mogelijkheden zijn het uitgangspunt in plaats van alleen de financiën;
- ✓ de beste manier om zaken te organiseren is om dat integraal te doen: de wijken/stadsdelen krijgen één budget voor alle vormen van ondersteuning.
- ✓ iedereen draagt naar vermogen bij. De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.

Hoe houden we de stad sociaal?

- 1 GroenLinks wil dat er (regionale) afspraken worden gemaakt met werkgevers voor het beschikbaar stellen van leerwerkplekken en stageplaatsen.
- 2 We blijven zorg bieden voor mensen die dat nodig hebben. De landelijke bezuiniging op de huishoudelijke hulp draaien we met eigen middelen van de gemeente grotendeels terug.
- 3 GroenLinks streeft ernaar dat in elk stadsdeel/wijk een “sociale broedplaats” komt, waar wijkbewoners elkaar kunnen ontmoeten en samen ideeën kunnen uitgroeien tot nieuwe initiatieven/projecten. Ook komen er sociale wijkteams waar bewoners snel en laagdrempelig hun zorgvraag beantwoord zien.

1.1 Participatie en inkomen

Nijmegen verkeert net als de rest van Nederland in zware financiële tijden. De bijdrage vanuit het rijk neemt af en de werkloosheid stijgt. Geen zonnig plaatje, maar een crisis biedt ook mogelijkheden. GroenLinks wil op een sociale en duurzame manier de problemen aanpakken, kansen creëren en benutten.

De economische recessie, de demografische veranderingen (vergrijzing, ontgroening, krimp) en de ernst van de milieuproblematiek dwingen de overheid tot innovatie en initiatief. We zien in de samenleving veel ondernemende creativiteit en innovatiekracht. Overal in Nederland zijn al vele groene ondernemers, lokale energiecoöperaties, nieuwe buurtzorgorganisaties en andere plaatselijke ‘doe-het-zelvers’. Daarin zit een enorm potentieel om werkelijke antwoorden te vinden voor de uitdagingen waarvoor we staan. GroenLinks heeft een groot vertrouwen in deze ‘krachten van onderop’. We ge-

loven in mensen die zelf het initiatief nemen en we willen hen hier de ruimte voor geven. Daarbij hoort een gemeente die initieert, faciliteert, meewerkt aan de oplossing van problemen van mensen en zelf-regie stimuleert. Een lokale overheid die er écht is als het nodig is en die mensen niet laat vallen. Een lokale overheid die bij mensen het vertrouwen in de politiek herstelt en die zicht biedt op een duurzame en sociale toekomst.

Het streven is dat iedereen zoveel mogelijk bij een reguliere werkgever een plaats kan vinden, in een baan, een werkervaringsplaats of als vorm van dagbesteding. Dit bevordert ook de sociale integratie en het gevoel van eigenwaarde.

Ouderen, allochtonen en jongeren worden echter harder getroffen door de crisis en raken vaker hun baan kwijt. Voor GroenLinks is het belangrijk dat iedereen meedoet en niemand langs de kant komt te staan. De gemeente blijft zich inzetten voor de activering en waar nodig bij- en omscholing van uitkeringsgerechtigden zodat ze gemakkelijk de draad kunnen oppakken. Zo stimuleren we dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving.

GroenLinks wil bedrijven aantrekken die milieuvriendelijk werken om zo de duurzaamheid én de werkgelegenheid in Nijmegen te versterken. Daarbij kijken we naar wat onze regio nodig heeft. Een minder eenzijdige economische ontwikkeling van de regio geeft meer economische veerkracht.

Voor mensen die (nog) geen kans maken op de arbeidsmarkt zoekt de gemeente alternatieven: scholing, participatie- en seniorenbanen, leerwerkplaatsen, stageplaatsen, vrijwilligerswerk, dagbesteding. En mensen die zelf een bedrijf willen starten ontvangen actieve ondersteuning.

GroenLinks heeft oog voor de potentie van iedere Nijmegenaar. Dat betekent soms tijdelijk in mensen investeren zodat ze later permanent een waardevolle bijdrage kunnen leveren. Zo wordt het mogelijk dat een vluchteling met een (taal)achterstand op de arbeidsmarkt terechtkomt. Vluchtelingen met een opleiding mogen met behoud van hun uitkering een intensieve cursus Nederlands volgen en krijgen de kans om zich in een paar jaar bij te scholen.

GroenLinks is voorstander van meer inzet op het voorkomen van fraude. Vergaande middelen die een inbreuk doen op het privéleven van burgers, zoals 24-uurs-cameraobservatie bij vermoeden van bijstandsfraude, worden echter niet ingezet als handhavingsmiddel.

GroenLinks kijkt kritisch naar de omvang van het ambtelijk apparaat, maar eventuele bezuinigingen mogen niet leiden tot grotere afstand tussen cliënten en hun contactpersonen bij de gemeente. GroenLinks heeft een passende dienstverlening hoog in het vaandel. Dit komt niet alleen de burgers ten goede, maar voorkomt ook een te hoge werkdruk voor de ambtenaren. Zwaardere casussen verdienen meer zorg, daarom wil GroenLinks een betere verbinding en samenwerking tussen de verschillende dienst- en zorgverleners.

Van de Sociale Dienst verwachten we een 'uitdrukmentaliteit'. Als mensen zich bij het loket melden omdat het water hen aan de lippen staat, wordt geen afspraak over zes weken gemaakt: die worden meteen geholpen. Jongeren die bij het JongerenLoket aankloppen voor een uitkering, hoeven niet de wettelijke termijn van vier weken te gaan zitten duimendraaien. Zij krijgen advies en ondersteuning om een persoonlijk plan te maken. GroenLinks vindt dat er onderzocht moet worden of deze jongeren na vier weken een arbeidscontract bij de gemeente kunnen krijgen in plaats van een uitkering.

Verder zijn we van mening dat de dienstverlening voor werk en inkomen ook in de wijken thuis hoort. Daarom moeten de wijkteams uitgebreid worden met specialisten op het gebied van werk en inkomen.

Actiepunten

- 1 Uitkeringsgerechtigden krijgen met behoud van uitkering bij- en/of omscholing om te kunnen werken in kansrijke sectoren. Dit kan door deelname aan leerwerktrajecten via bijvoorbeeld het ROC of maatschappelijke instellingen, inzet van werkcorporaties en via subsidiëring van werkgevers.
- 2 De gemeente Nijmegen stelt als grote werkgever werkplekken beschikbaar voor activering van mensen met een bijstandsuitkering.
- 3 We maken met het bedrijfsleven afspraken over het in dienst nemen van jongeren, ouderen, laaggeschoolden en mensen met een beperking. De gemeente stelt bij subsidies en inkoop als randvoorwaarde dat 5 tot 8% van de werknemers mensen met een uitkering of beperking zijn.

- 4 Gemeente Nijmegen werkt samen met de stichting voor vluchtelingen studenten UAF en zoekt andere financieringsbronnen om vluchtelingen (bij) te scholen en klaar te stomen voor de Nederlandse arbeidsmarkt.
- 5 Bij de bestrijding van uitkeringsfraude ligt de nadruk op preventieve handhaving, zoals voorlichting en worden de consequenties van fraude duidelijk gemaakt.
- 6 We willen de dienstverlening voor jongeren laagdrempeliger maken door een JongerenLoket op het ROC te realiseren. Zo weten meer jongeren het loket te vinden en kan meer preventief gehandeld worden.
- 7 Jongeren die zich bij het JongerenLoket melden krijgen een realistisch plan van aanpak mee, met zaken die ze moeten regelen in afwachting van hun uitkering. Onderzocht wordt of jongeren in plaats van een uitkering in dienst van de gemeente kunnen komen om zinvol werk te verrichten.
- 8 De samenwerking tussen de ambtenaren van de sociale dienst en de sociale wijkteams moet verbeterd worden. Zo krijgt de cliënt de zorg waar hij behoefte aan heeft.
- 9 De gemeente brengt jaarlijks een minima-effectrapportage uit, waardoor zichtbaar wordt bij welke groepen mensen de crisis het hardste aankomt en welke ondersteuning noodzakelijk is. Hierbij is speciale aandacht voor het toenevend aantal zzp'ers dat moeite heeft om rond te komen.
- 10 Huishoudens met lage inkomens blijven we ondersteunen om te voorzien in levensbehoeften en de mogelijkheid mee te doen aan de samenleving, zoals sport en cultuur.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ Minimabeleid in Nijmegen is stevig neergezet en overeind gebleven, ondanks flinke Haagse bezuinigingsdrift.
- ✓ Er zijn leerwerkbedrijven opgericht, waar mensen op een leerwerkplek een opleiding volgen voor een gericht beroep.
- ✓ Bij inkoop en subsidies hanteert de gemeente een eis van 5% social return (inzet van werknemers).
- ✓ Een speciale formulierenbrigade helpt mensen met het aanvragen van financiële ondersteuning van Rijk en gemeente.
- ✓ Mensen met schulden worden beter geholpen hun financiën op orde te krijgen.

1.2 Onderwijs

In het onderwijs worden de fundamenten gelegd voor een mooie en succesvolle toekomst van kinderen. Goed onderwijs betekent een goede start. Dat betekent: eventuele achterstanden inhalen en altijd het beste uit kinderen halen.

Goed onderwijs zorgt ook voor een innovatieve en energieke samenleving: de school staat midden in de samenleving. Dit idee kan wat ons betreft veel meer worden versterkt. Het schoolgebouw wordt een plek waar leerlingen goed onderwijs krijgen, maar waar ook gebruik wordt gemaakt van duurzame energie, waar leerlingen in schooltuinen wroeten, waar leerlingen na schooltijd de mogelijkheid hebben te sporten, spelen of om rustig huiswerk kunnen maken. Wellicht is er plek om op school werkplekken te maken voor zzp'ers. Kortom: de school is een plaats waar mensen samenkomen.

GroenLinks is voor het behoud van het systeem van centrale inschrijving, waarbij kinderen in principe in de eigen wijk naar school gaan. Zo gaan we zwarte en witte scholen tegen en krijgen we gemengde scholen in de wijk. Wel willen we het centraal aanmeldpunt voor scholen oudervriendelijker maken. Zo kunnen ouders een bewustere keuze maken voor een school die bij hun kind past. Ouders voelen zich zo meer betrokken bij de school. Dat versterkt de kwaliteit van het onderwijs en de school als ontmoetingsplek. Er is landelijk een discussie over de gemeentelijke bijdrage aan het leerlingenvervoer naar levensbeschouwelijke scholen. Nijmegen heeft gelukkig voldoende goede scholen en we streven er daarom naar dat kinderen zo dicht mogelijk naar een school gaan. Een bijdrage voor leerlingenvervoer willen we daarom primair inzetten voor kinderen die speciale zorg nog hebben en niet vanwege de levensbeschouwing van de ouders.

Achterstanden worden voortijdig aangepakt. Vooral het bestrijden van taalachterstand is essentieel. Met peuterspeelzalen en kinderopvang maakt de gemeente afspraken over voor- en vroegschoolse educatie, waarbij wordt ingezet op verbetering van de kwaliteit van de leidsters/docenten en een goede overdracht naar de basisschool.

Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten worden actief aangepakt. Daarbij wordt altijd onderzocht of er iets aan de hand is in de privésituatie of op school, zoals pesten of leerachterstanden. Een goede samenwerking tussen (Regionaal) Bureau Leerlingzaken, instellingen voor voortgezet onderwijs

en jeugdhulpverlening is hierbij een voorwaarde. Speciale aandacht is nodig voor het voorkomen en aanpakken van 'thuiszitters' – zeker na de invoering van het passend onderwijs.

Goed onderwijs leidt tot goede kansen op de arbeidsmarkt. In Nijmegen is de aansluiting van het (beroeps)onderwijs op de arbeidsmarkt nog niet optimaal. GroenLinks wil dat het aantal vroegtijdig schoolverlaters omlaag gaat. Iedereen die leerplichtig is, volgt een opleiding of heeft een leerwerkplek. GroenLinks wil dat de gemeente initiatieven onderneemt om met ondernemers in de regio afspraken te maken over stage- en leerwerkplaatsen. Via educatie beogen we (taal)achterstanden weg te werken, sociale zelfredzaamheid en participatie te bevorderen en doorstroming naar vervolgonderwijs en beroep/arbeidsmarkt mogelijk te maken. Goede aansluiting van volwassenenonderwijs op beroepsonderwijs is hierbij noodzakelijk.

Leerlingvriendelijke schoolroutes zijn voor GroenLinks belangrijk. Scholieren en studenten maken veel gebruik van de fiets en het openbaar vervoer. GroenLinks wil dit actief ondersteunen door knelpunten bij scholen op te lossen en het gebruik van de fiets te stimuleren. Voorrang voor de fiets!

Hoger onderwijs

Radboud Universiteit en HAN zijn iconen voor Nijmegen. Zij zorgen voor een instroom van veel jong talent, bedrijvigheid en gezelligheid in de stad. Het is belangrijk te zorgen dat Nijmegen een aantrekkelijke plaats blijft voor studenten. Als gemeente hebben we geen bemoeienis met het onderwijs zelf, maar GroenLinks vindt het bijzonder belangrijk met Universiteit, Hogeschool en ROC in gesprek te blijven om vroegtijdig afhaken te voorkomen en ervoor te zorgen dat doorstroming mogelijk blijft. Anders gezegd: er moeten doorlopende leerlijnen zijn van VMBO naar MBO naar HBO en universiteit.

Actiepunten

- 1 Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten worden nog scherper aangepakt. In de subsidie-overeenkomsten met scholen moeten resultaatafspraken over (school)verzuim en vroegtijdig schoolverlaten worden vastgelegd. Dat kan in de vorm van percentages.
- 2 GroenLinks wil dat er (regionale) afspraken met werkgevers worden gemaakt voor het beschikbaar stellen van leerwerkplekken en stageplaatsen.
- 3 GroenLinks wil met ouderraden onveilige schoolroutes inventariseren en aanpakken.

- 4 GroenLinks wil meer aandacht voor overgewicht en gezondheid op scholen, door deelname aan het programma 'De gezonde en sportieve school - XL' te vergroten.
- 5 GroenLinks wil meer aandacht voor discriminatie en pesten op school. Op iedere school wordt voorlichting gegeven over seksuele diversiteit. De gemeente stimuleert het oprichten van gay straight allianties (GSA's) op scholen en in buurten van leerlingen/buurtbewoners die solidair ondersteuning bieden bij incidenten jegens homo's en transgenders die in hun woonomgeving worden gepest en geïntimideerd.
- 6 GroenLinks pleit voor brede scholen van basis-onderwijs tot voortgezet onderwijs, waar kinderopvang, onderwijs, sport en andere activiteiten voor jongeren samenkomen. Deze brede scholen blijken bijvoorbeeld in Finland erg goed te werken en te zorgen voor hoogwaardig onderwijs. GroenLinks stimuleert schoolbesturen, kinderopvangcentra en sportverenigingen om de samenwerking te zoeken met omliggende organisaties.
- 7 GroenLinks stimuleert het aanleggen en onderhouden van schooltuinen door scholen. Daar waar scholen tegen hinderende regelgeving aan lopen, maakt GroenLinks ruim baan en komt er ondersteuning. Basisscholen worden gestimuleerd om groene schoolpleinen aan te leggen. Er wordt niet bezuinigd op natuur- en milieueducatie op basisscholen en het voortgezet onderwijs.
- 8 Nijmegen wordt steeds internationaler. We onderzoeken of er behoefte is aan een internationale school. Hiermee wordt Nijmegen nog aantrekkelijker voor buitenlandse werknemers, zoals bij NXP en de universiteit.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ Het centraal inschrijfpunt voor het basisonderwijs functioneert zodanig dat vrijwel alle kinderen in hun eigen buurt naar school gaan.
- ✓ Vroegtijdig schoolverlaten is aangepakt en is dalende. Hardnekkig is echter de achterstand van allochtone jongeren.
- ✓ Alle risicokinderen krijgen een arrangement op een peuterspeelzaal aangeboden, in het kader van vroeg- en voorschoolse educatie.
- ✓ Dankzij het onderwijsprogramma Schools Out! is de acceptatie van homoseksualiteit onder jongeren toegenomen.
- ✓ Het preventief project alcoholmatiging leidt tot een afname van alcoholgebruik onder jongeren onder de 16 jaar.

1.3 Jeugd

Kinderen en jongeren in Nijmegen doen ertoe voor GroenLinks. Zij hebben de toekomst en zijn de toekomstige inwoners van onze gemeente. We nemen hun wensen daarom serieus. We betrekken kinderen en jongeren actief bij alles wat voor hen wordt georganiseerd. GroenLinks wil met jongeren in gesprek, hen stimuleren en uitdagen en inspelen op hun behoeftes. We praten niet óver jongeren, maar mét jongeren als het gaat over de inrichting van speel-, sport- en ontmoetingsplekken/ruimte, het jongerenwerk, de bestrijding van jongerenoverlast en de decentralisatie van de jeugdzorg.

In 2015 krijgt de gemeente de taak van jeugdzorg erbij. Dat gaat wel gepaard met een forse bezuiniging. GroenLinks zet ook bij deze decentralisatie in op het organiseren van ondersteuning en zo nodig zorg zo dichtbij mogelijk, dus in wijken. In de jeugdzorg staat de persoonlijke benadering voorop (maatwerk) en de hulp wordt zoveel mogelijk op wijk- of gemeentelijk niveau georganiseerd. De betrokken professionals krijgen meer handelingsvrijheid en bureaucratie wordt tegengegaan. Minder bureaucratie betekent ook meer vertrouwen geven aan professionals. Voor mensen die hulp vragen is er dan geen gezichtsloze instantie ver weg, maar een bekend gezicht dichtbij.

Bij jeugdhulp hoort ook specialistische hulp zoals geestelijke gezondheidszorg, hulp voor jeugd met een licht verstandelijke beperking en de gesloten jeugdhulp in het kader van ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen. GroenLinks vindt dat de gemeente Nijmegen de aanpak van meer specialistische ondersteuning met de regiogemeenten moet afstemmen. Gemeenten zullen op regionaal niveau afspraken moeten maken om zwaardere, specialistische jeugdzorg goed te organiseren en te financieren. Op deze manier, en ook door vaker te voorkomen dat specialistische zorg of uithuisplaatsing noodzakelijk is, kunnen de wachtlijsten tot een minimum worden beperkt en kan er binnen het budget gewerkt worden.

Waar overlast door jongeren wordt ervaren (zoals lawaai, vernielingen en geweld), helpt negeren net zo weinig als louter hard aanpakken. Het gaat erom duurzame oplossingen te vinden: met jongeren praten, ruimte bieden en grenzen stellen, afspraken maken, toezicht houden (jongerenwerkers, politie), zo nodig alternatieve activiteiten organiseren en straffen bij misdragingen. Met jongerenbuurtbemiddeling geven we jongeren daar een actieve rol in.

“Ik zoek nog een professionele danspartner, dus als iemand zich geroepen voelt...?”, lacht Wiepy van Kuppeveld, voormalig Nederlands kampioen rolstoeldansen. In Wijkcentrum Dukenburg Meijhorst geeft ze samen met zeven vrijwilligers les in rolstoeldansen. “Mijn leerlingen zijn me dankbaar. Als ze eenmaal de drempel over zijn, vinden ze het hartstikke leuk!”. Het zit in de aard van deze bezige

bij om er voor andere mensen te zijn. Onlangs heeft ze ook De Voorleeshond opgericht. Hierbij kunnen kinderen met onder andere leesproblemen verhalen vertellen en voorlezen aan speciaal daarvoor getrainde honden. Zo ontwikkelen ze spelenderwijs handvaten die hun reguliere leerproces op school vergemakkelijken. Ook de kinderen worden met veel plezier door Wiepy begeleid.

Actiepunten

- 1 Om jongeren te betrekken bij de maatschappij kunnen zij een maatschappelijke stage doen. Jongeren moeten zich kunnen oriënteren op de samenleving. De opgebouwde samenwerking en het netwerk van bedrijven en instellingen waar scholieren stages lopen, kan gewoon blijven draaien, ondanks de Haagse bezuiniging.
- 2 Er komt een overzicht waarop activiteiten staan die de gemeente uitvoert om jongeren bij de politiek en besluitvorming te betrekken. Bijvoorbeeld: als we in Dukenburg het jongerenwerk anders willen opzetten, praten we met de jongeren in Dukenburg. Wat zijn hun wensen en dromen? Daarbij worden verschillende media ingezet.
- 3 Om de inbreng van ouders en jongeren in de aanpak van zorg en ondersteuning te waarborgen, onder andere bij de jeugdzorg, vindt GroenLinks dat er een gemeentelijke en ook regionale adviescommissie moet komen. Er moet een regionale ombudsfunctie voor de zorg komen waar burgers terecht kunnen met klachten.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ Het project Op Jezelf, dat jongeren die dreigen te ontsporen ondersteunt, is structureel opgenomen in het jongerenwerk.
- ✓ De (financiële) problemen voor de opvang van dak- en thuisloze jongeren zijn opgelost en er is structureel budget beschikbaar voor deze voorziening.
- ✓ Met jongeren wordt succesvol geëxperimenteerd met zelfbeheer in jongerencentra.
- ✓ In Dukenburg zijn drie uitvoeringsorganisaties gaan samenwerken in Jongerenwerk Dukenburg, waardoor met minder geld kan worden gedraaid.
- ✓ Bezuinigingen hebben weinig negatief effect gehad op het aanbod en het bereik. Ze zijn onder andere gerealiseerd door het schrappen van dezelfde activiteiten die door meerdere organisaties werden aangeboden.

1.4 Zorg & Welzijn

Mensen met een beperking, een chronisch of een psychosociaal probleem ontvangen ondersteuning die passend is om aan de samenleving te kunnen blijven meedoen of thuis te kunnen blijven wonen - zorg heeft een doel.

De gemeenten krijgen er veel zorgtaken bij: begeleiding en persoonlijke verzorging uit de AWBZ en de Jeugdzorg. Maar voor die taken ontvangt de gemeente veel minder geld van de rijksoverheid. Landelijk zien we de uitgaven voor zorg en ondersteuning

voortdurend groeien. Preventie is van oudsher de taak van gemeente. Met het nieuwe beleidsplan voor de WMO is in Nijmegen in 2011 al een voorschot genomen op deze ontwikkeling. GroenLinks kiest voor een wijkgerichte inzet, met zo min mogelijk bureaucratie, protocollen en regels en met zo veel mogelijk inzet op wijkniveau voor zelfstandige professionals.

GroenLinks vindt dat mensen zelf de macht over hun eigen leven moeten houden. Mensen die ondersteuning nodig hebben, worden nu te vaak benaderd vanuit hun beperking. Mensen kunnen echter veel meer. GroenLinks vindt dan ook dat er gevraagd mag worden naar wederkerigheid, zonder te vervallen in verplichting. We moeten zoeken naar een balans tussen wat mensen zelf (nog) kunnen, informele zorg van leden uit iemands sociale netwerk en professionele zorg en ondersteuning. Voor de meest kwetsbaren zal altijd een vangnet beschikbaar blijven.

GroenLinks vindt dat er vanuit het principe van zelfregie altijd een mogelijkheid moet zijn om de ondersteuning te ontvangen in de vorm van persoonsgebonden budget.

Omdat GroenLinks gelooft in de kracht van mensen moeten veel meer mogelijkheden benut worden om mensen in hun eigen omgeving te laten bepalen welke voorzieningen en ondersteuning nodig is. GroenLinks streeft ernaar dat in elke wijk een 'sociale broedplaats' komt, fysiek maar zeker ook virtueel, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten om ideeën uit te werken en projecten gezamenlijk op te pakken. Een goed voorbeeld is de Wijkfabriek in Oud-West waar Hobbywerkplaats, zzp'ers en zorgaanbieder elkaar gevonden hebben in het zelf draaien van een wijkcentrum, waarin tal van activiteiten plaats vinden.

Actiepunten

- 1 In 2015 is een stadsdekkend netwerk van (12 tot 15) Sociale Wijkteams gerealiseerd.
- 2 We blijven zorg bieden voor mensen die dat nodig hebben. De landelijke bezuiniging op de huishoudelijke hulp draaien we met eigen middelen van de gemeente grotendeels terug.
- 3 Bij de overdracht van taken naar de gemeente wordt een onafhankelijke (regionale) ombudsfunctie gecreëerd waar burgers terecht kunnen met klachten.
- 4 Er blijft voor iedereen die er aanspraak op kan maken een vorm van het PGB, persoonsgebonden budget, bestaan.

- 5 Om beter aan te sluiten bij de diversiteit in de stad moeten zorgaanbieders meer aandacht besteden aan het kunnen omgaan met mensen met een verschillende achtergrond. Dat wordt in subsidievoorwaarden vastgelegd.
- 6 Minstens 5% van de werknemers in dienst van de gemeente zijn mensen met een beperking. Deze norm wordt ook gehanteerd bij contracten/inkoop/subsidies met andere organisaties.
- 7 Er moet veel meer gebruik worden gemaakt van ervaringsdeskundigheid bij burgers zelf. Met het zelfregiecentrum is hiermee een begin gemaakt. Maar ook bij de inzet van het eigen netwerk en vrijwilligers en de bemensing van Stips (inlooppunten waar burgers terecht kunnen met vragen over zorg & welzijn en werk en inkomen) en ombudsfuncties is ervaringsdeskundigheid belangrijk.
- 8 GroenLinks zet wijken of buurten met de leukste, meest inspirerende initiatieven jaarlijks in het zonnetje.
- 9 Er komt een commissie die bij de meest kwetsbare groepen blijft meekijken of de uitvoering van de nieuwe taken door de gemeente goed gebeurt en er geen mensen tussen wal en schip vallen.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ Geld voor zorg en welzijn wordt daar ook aan besteed en niet aan andere zaken.
- ✓ De omschakeling naar wijkgerichte inzet van zorg en welzijn is al gestart in zes wijken, waaronder Dukenburg en Hatert, met de komst van Sociale Wijkteams.
- ✓ In alle wijken/stadsdelen is een inlooppunt gestart, een StadsInformatiePunt (Stip), waar burgers terecht kunnen met vragen over zorg & welzijn en werk en inkomen. Deze Stips worden gedraaid door vrijwilligers, mensen met een leerwerkbaan in samenwerking met een beperkt aantal professionals. Ook cliënten- en belangenorganisaties leveren hiervoor mensen.
- ✓ Met Zorgkantoor en zorgverzekeraar VGZ is een contract afgesloten voor de opbouw van wijkgerichte zorg. Zij betalen vanaf 2013 mee aan een pilot Wijkteams. Daarnaast betalen zij mee aan preventieve activiteiten. Zo is er extra geld beschikbaar voor: ouderen, snellere ondersteuning voor mensen met psychische klachten (basis GGZ), bewegen (jongeren) en bestrijding van overgewicht. Op dit moment is Nijmegen de enige grote stad waar de samenwerking ook financieel is waargemaakt.
- ✓ Er is een Zelfregiecentrum van start gegaan voor mensen met een beperking.

- ✓ Samenwerking is het nieuwe sleutelwoord voor alle organisaties die zorg en ondersteuning in Nijmegen aanbieden.
- ✓ De dienstverlening aan burgers met betrekking tot de WMO is drastisch verbeterd. Mensen horen binnen drie weken hoe het er met hun aanvraag voorstaat. Het aantal bezwaarschriften en beroepszaken tegen de gemeente is sinds 2011 fors gedaald, dankzij de inzet van premediation: overleggen voordat het tot een rechtszaak komt.
- ✓ Vanuit de afdeling Zorg & Welzijn wordt gewerkt met klantenpanels, belangen- en cliëntenorganisaties, die advies geven over uitvoering en beleid.
- ✓ De voorbereiding op de extra taken vanaf 2015 is vastgelegd in uitgangspunten, gebaseerd op het Nijmeegse WMO-beleid, en opgepakt in samenwerking met de acht regiogemeenten.

1.5 Maatschappelijke opvang

Soms vallen mensen over de rand en kunnen ze niet meedoen in de samenleving. Dat kan komen door een psychische aandoening, maar ook door verslaving of door combinaties daarvan. Binnen de maatschappelijke opvang is GroenLinks voorstander van het volgen van de lijn 'preventie – opvang – herstel'. De afgelopen jaren is in Nijmegen ingezet op het realiseren van voldoende voorzieningen. Daarbij lag de nadruk vooral op het onderdeel opvang. GroenLinks is van mening dat er een balans moet zijn tussen opvang aan de ene kant en preventie en herstel aan de andere kant. Dat betekent meer nadruk op vormen van ondersteuning dichtbij mensen, zowel in de fase voorafgaand aan opvang, als in de fase na de opvang. Opvangvoorzieningen zijn zo klein mogelijk en bedoeld voor tijdelijk verblijf. Daarbij geldt dat organisaties die in dit werkveld actief zijn veel meer en beter met elkaar moeten samenwerken. Uiteraard is het zo dat voor de meest kwetsbaren altijd een vangnet beschikbaar moet zijn. De voorzieningen worden samen met de regiogemeenten vormgegeven.

Actiepunten

- 1 Gemeenten in de regio Nijmegen en Rivierland maken samen met woningbouwcorporaties afspraken over het beschikbaar stellen van huisvesting voor mensen uit de opvang, zodat ambulante begeleiding meer mogelijk is.
- 2 Op een nog te zoeken locatie in Nijmegen-Noord Skaeve Huse, huisvesting voor een zeer kleine groep mensen die niet in een (groep)setting kunnen wonen. Goede communicatie en afspraken met omwonenden is hiervoor een randvoorwaarde.

- 3 Alle organisaties gebruiken dezelfde methodiek en beschrijving van hun werkwijze. Daardoor kunnen we de kwaliteit en prijzen van verschillende organisaties beter met elkaar vergelijken en zijn de resultaten beter zichtbaar.
- 4 Samenwerking tussen organisaties leidt tot financiële voordelen voor gemeenten. Tegelijkertijd wordt het werk beter uitgevoerd. Met deze hervorming gaan we de komende jaren onverminderd door.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ De regieteam, die met dwang en drang achter de voordeur kunnen komen van multiprobleem-huishoudens zijn stadsbreed actief.
- ✓ De noodopvang voor uitgeprocedeerde asielzoekers is nog steeds nodig en is voor de komende jaren structureel gefinancierd.
- ✓ Het eerste project Skaeve Huse, huisvesting voor een zeer kleine groep onaangepaste eenlingen, staat in de steigers.
- ✓ Zorgaanbieders werken veel meer samen, vaak in geïntegreerde teams, tegen minder kosten.
- ✓ De samenwerking van Iriszorg, NIM en Pro Persona, waarbij medewerkers samen in één team verantwoordelijk zijn voor de aanpak van mensen met ernstige problemen, heeft geleid tot een forse besparing.

1.6 Sport

Sporten is gezond, ontspannend en draagt bij aan sociale cohesie, integratie en tolerantie. GroenLinks wil dat iedereen in beweging komt. Sport is niet alleen een doel op zich, het is ook essentieel voor gezondheid en sociale contacten. In Nijmegen is de afgelopen tien jaar vooral ingezet op het realiseren van goede sportaccommodaties. Met succes. GroenLinks vindt dat de focus de komende jaren gericht moet zijn op het vergroten van het aantal mensen dat sport en voldoende beweegt. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar groepen die minder bewegen/sporten of extra gezondheidsrisico's lopen, zoals ouderen, allochtone meiden en kinderen met overgewicht. De gemeente Nijmegen moet de combinatie-functionarissen sport/bewegen wijkgericht inzetten met dit doel. Op deze aanpak wordt niet bezuinigd. Uiteraard blijft ook de (financiële) ondersteuning vanuit Stichting Leergeld voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen overeind, want iedereen moet kunnen meedoen. Voor senioren worden speciale programma's ontwikkeld. De gemeente werkt daarbij samen met sportverenigingen, welzijns- en zorginstellingen en zorgverzekeraars.

Actiepunten

- 1 De gemeente ondersteunt initiatieven voor bewegen en sport voor risico- of bijzondere aandachtsgroepen als ouderen, allochtone meiden, mensen met een beperking.
- 2 De gemeente voert een actief beleid om discriminatie op de sportvelden en in de sportclubs tegen te gaan.
- 3 Bij de 100ste editie van de 4-Daagse in 2016 zorgt de gemeente voor extra aandacht voor bijzondere doelgroepen.
- 4 Sporten voor mensen met een beperking worden actiever gepromoot. De gemeente organiseert daarvoor (een of meerdere) aansprekende evenement(en). Clubs stellen hun deuren open voor sporters en vrijwilligers met een lichamelijke of geestelijke beperking.
- 5 Er komt een sportaccommodatie voor turnen en judo, waarin ook sportmedische voorzieningen en talentbegeleiding en de organisatie van de 7-Heuvelenloop worden gehuisvest.
- 6 Geweld op het veld wordt in Nijmegen niet getolereerd. De gemeente neemt een actieve rol in het voorkomen en bestrijden van geweld op het veld, bijvoorbeeld door het organiseren van stadsbrede informatiebijeenkomsten voor coaches en begeleiders van teams.
- 7 De nieuwe nevengeul van de Waal biedt mooie kansen voor de verdere ontwikkeling van de watersport in Nijmegen. De gemeente stimuleert en ondersteunt watersportverenigingen om samen te werken en zich bij de nevengeul te vestigen.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ De zwembaden in de Goffert en Dukenburg blijven open.
- ✓ De bouw van topsportcomplex in het groene Goffertpark is van de baan. Hiermee is ook een groot financieel risico voor de gemeente afgewend.
- ✓ NEC is waardevol voor Nijmegen. Toch geeft de gemeente geen financiële steun meer aan NEC, omdat het een commerciële organisatie is.

We zijn een duurzame stad

Nijmegen is een stad met groene ambities. De afgelopen jaren is veel en succesvol geïnvesteerd in schone energie, isolatie, natuur, recreatie en een duurzame economie. En als het aan GroenLinks ligt, zetten we daar een tandje bij. Want groen werkt: zo levert investeren in isolatie en schone energie veel banen op. En wie wil er nu niet wonen in een stad waar iedereen een lage energierekening kan hebben? Waar de oude kolencentrale plaatsmaakt voor windmolens en waar de fiets voorrang heeft? Met een prachtige groene omgeving én voor iedere bewoner 'groen om de hoek'?

We maken van heel Nijmegen een duurzame stad. Bijvoorbeeld door te investeren in de stadsontwikkeling rond de nevengeul, het stadseiland, de stadsbrug en het Waalfront: die biedt prachtige kansen voor innovatieve en duurzame initiatieven. Maar ook door de stad verder te vergroenen, door in te zetten op schone energie en woningisolatie en door te investeren in een groene economie. Daarbij maken we ruim baan voor initiatieven van inwoners. Onze stad barst van de groene ideeën en creatieve plannen en Nijmegenaren zijn eigenwijs en ondernemend genoeg om ze ook uit te voeren. Weg met overbodige regelgeving, bureaucratie en andere barrières: de gemeente ondersteunt en stimuleert Nijmegenaren om zelf duurzame actie te ondernemen. Tegelijkertijd zijn we zuinig op de iconen van onze oude stad: historische duurzaamheid en groene innovatie gaan hand in hand.

Hoe maken we een duurzame stad?

- 1 In 2018:
 - ✓ liggen er minimaal 50.000 zonnepanelen in de stad;
 - ✓ zijn er minimaal 25.000 woningen op het warmtenet aangesloten;
 - ✓ draaien vijf windmolens en zijn er nog eens vijf in aanbouw;
 - ✓ hebben we minimaal 10% energie bespaard (ten opzichte van 2014).

Om dit doel te bereiken investeren we in 2014-2018 jaarlijks 1 miljoen euro in schone energie en isolatie.

- 2 De ontwikkeling van het stationsgebied, Waalfront en Waalsprong hebben prioriteit. Andere bouwplannen in de stad gaan alleen door als ze voldoen aan een behoefte. Zo bouwen we niet voor leegstand en houden we de stad ook nog eens groen.
- 3 De fiets krijgt letterlijk voorrang in de stad. Op het fietspad, bij het parkeren en voor het verkeerslicht. Fietskilometers zijn gezond, veilig en zorgen voor schone lucht.

2.1 Klimaat en energie

Nijmegen is een groene stad. Natuurlijk door de prachtige ligging tussen polder, stuwwal en vennen, maar ook door de ruim 13.000 zonnepanelen op de Nijmeegse daken en de liefst 7,5% energiebesparing die de afgelopen vier jaar is gerealiseerd – ondanks een groei van het aantal inwoners. Nijmegen is een stad met groene ambities, en daar mogen we trots op zijn.

Landelijk lopen we in de voorhoede, en dat is nodig ook om ons doel te bereiken: Nijmegen energieneutraal in 2045. Dat houdt in dat de stad net zoveel schone energie opwekt als ze gebruikt. We kunnen ons niet langer veroorloven om afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen en zo het klimaat nog verder onder druk te zetten. Dat is een forse ambitie, maar we zijn op de goede weg en de komende vier jaar willen we flink wat meters maken:

- ✓ In 2018 moeten er 50.000 zonnepanelen liggen op de Nijmeegse daken;
- ✓ over vier jaar draaien er vijf windmolens op Nijmeegs grondgebied en zijn er nog eens vijf in aanbouw;
- ✓ We zetten in op minimaal 10% energiebesparing over vier jaar;
- ✓ in 2018 moeten er minimaal 25.000 woningen zijn aangesloten op het warmtenet.

Als inwoners, gemeente en bedrijven de handen ineenslaan, zijn deze doelen prima haalbaar. We willen ruim baan voor bewoners, burgerinitiatieven en collectieven die energie willen opwekken of besparen. Bureaucratie en trage procedures worden vereenvoudigd. De gemeente informeert en faciliteert en investeert jaarlijks 1 miljoen euro om deze doelen te bereiken. Inwoners en bedrijven die willen bijdragen aan een energieneutraal Nijmegen hebben in GroenLinks een natuurlijke bondgenoot.

Dankzij GroenLinks kwam er een gemeentelijke subsidie op de aanschaf van zonnepanelen tot stand. Dit trok Koen Dechering over de streep: zeven jaar geleden schafte hij zijn eerste vier zonnepanelen aan. Vier jaar later liet hij er nog eens tien bijleggen op het dak van zijn huis. Nu is hij geheel zelfvoorzienend in de stroom die

hij verbruikt. Via een handgemaakte zender houdt hij bij hoeveel stroom zijn zonnepanelen opwekken. “Dat is ontzettend gaaf om te zien!”, vertelt hij enthousiast, “Ik vind duurzaamheid een belangrijk principe. We moeten zuinig omgaan met onze grondstoffen en hulpbronnen.”

Tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in het energiezuinig maken van gebouwen. Oude wijken en woningen hebben daarbij prioriteit. Er moeten afspraken komen met woningcorporaties om woningen met de laagste energielabels versneld energiezuinig te maken en huurders worden ondersteund als ze zelf initiatief nemen. Ook bij nieuwbouw worden eisen gesteld aan de energiezuinigheid. Iedereen heeft recht op een lage energierekening. Groene investeringen zijn geen luxe, ze zijn noodzaak. En ze zijn slim en rendabel: ze leveren financieel gewin en groene werkgelegenheid op voor de stad. Groen werkt.

Actiepunten

- 1 De Nijmeegse energieaanpak werkt en wordt verder versterkt, zodat Nijmegen op koers blijft en in 2045 energieneutraal is. De prioriteit ligt bij het opwekken van schone energie en bij isolatie. De gemeente:
 - ✓ stelt jaarlijks 1 miljoen euro beschikbaar voor subsidie en groene leningen;
 - ✓ stimuleert en ondersteunt burgers en organisaties om te investeren in schone energie en isolatie;
 - ✓ versimpelt waar nodig de procedures;
 - ✓ zorgt voor een klimaatloket waar burgers terecht kunnen voor informatie en financiering.
- 2 Waar mogelijk worden windmolens geplaatst. Dat doen we samen met bewoners, door projecten op te starten waarin ook burgers kunnen participeren en investeren. Voorbeeldlocaties zijn langs de A15 en de A73, waarbij ook mogelijkheden worden onderzocht om dit samen met buurgemeenten te doen. In 2015 zal de kolencentrale Electrabel waarschijnlijk vertrekken en kan de vervuilde schoorsteen plaatsmaken voor een of meerdere windmolens.
- 3 Het warmtenet wordt verder uitgerold, zodat afvalverwerker ARN in 2018 energie kan leveren aan 25.000 huishoudens en de campus.
- 4 De gemeente geeft het goede voorbeeld en streeft ernaar in 2018 het equivalent van het energieverbruik van de gemeentelijke organisatie op te wekken door het plaatsen van windturbines, binnen de gemeentegrenzen of elders. Daarvoor zijn drie à vier windmolens nodig.
- 5 De gemeente zet ook de komende jaren in op het verder vergroenen van gemeentelijke gebouwen. Waar nodig worden energiebesparende maatregelen getroffen, waar mogelijk worden de daken vol gelegd met zonnepanelen. Met het geld dat deze besparing op de energierekening oplevert worden andere gebouwen verduurzaamd. De gemeente helpt woningcorporaties, scholen, stichtingen en sportclubs om dit voorbeeld te volgen.
- 6 De gemeente stimuleert eigen regie en initiatieven van burgers en bedrijven door financiële impulsen en eenvoudige regelgeving. Burgerinitiatieven op het gebied van energieopwekking en -besparing zijn welkom en worden aangemoedigd en ondersteund. Inwoners en bedrijven kunnen centraal in de stad terecht bij een laagdrempelig energieloket voor voorlichting, financiering en begeleiding.
- 7 Samenwerken wordt beloofd: collectieven en buurtbewoners die de handen ineenslaan om energie te besparen of op te wekken kunnen rekenen op extra financiële ondersteuning en begeleiding. Dit geldt ook voor bewonerscollectieven die bij gebrek aan een eigen dak voor zonnepanelen gebruik willen maken van zonne-energie die wordt opgewekt op daken van andere gebouwen, zoals scholen en wijkcentra.
- 8 Prioriteit bij woningisolatie ligt bij huurwoningen met de slechtste energielabels. Label G is uitgebannen, nu is de inzet dat over vier jaar geen huizen meer zijn met energielabel F en E. Hierbij wordt ingezet op een stevige verbetering. De gemeente maakt hiervoor samen met de woningcorporaties een actieplan en betaalt de eventuele extra rente op investeringen die corporaties moeten doen. Huurders die zelfstandig actie willen ondernemen krijgen ondersteuning van de gemeente. Energiearmoede (waarbij de energierekening meer bedraagt dan 10% van het inkomen) wordt uitgebannen: iedereen heeft recht op een lage energierekening.
- 9 Nieuwbouwoningen worden zo ontworpen en gebouwd dat zij makkelijk energieneutraal (te maken) zijn, bijvoorbeeld door optimale benutting van de zonnestand, warmte-koudeopslag en aansluiting op het warmtenet. De gemeente maakt hierover van tevoren afspraken met projectontwikkelaars en bouwers en controleert die afspraken. Een lage energierekening maakt deze woningen ook interessanter voor kopers.
- 10 De gemeente blijft zich actief inzetten om bedrijven, deskundigen en organisaties aan elkaar te koppelen om samen een concrete en haalbare route uit te stippelen naar een energieneutraliteit in 2045. Het initiatief Power2Nijmegen wordt verder uitgebouwd.
- 11 Ondernemers die energiezuinige alternatieven inzetten voor terrasverwarming, krijgen hun terrasvergunning sneller en goedkoper.

- 12 De Nijmeegse havens en de sluis Weurt krijgen walstroom voor schepen die aanmeren. Vervuillende dieselmotoren zijn niet meer nodig voor de stroomvoorziening.
- 13 GroenLinks wil dat winkels niet voor de mussen stoken. Daarom moeten de deuren dicht en koelingen worden afgesloten. Bedrijven zijn wettelijk verplicht rendabele energiemaatregelen te nemen. Wij willen dat de gemeente gaat controleren of dit echt gebeurt.
- 14 Nijmegen heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in het versneld energiezuinig maken van de openbare verlichting. GroenLinks wil dit doorzetten door Nijmegenaren op te roepen te kijken waar de openbare verlichting uit kan of kan worden ingeschakeld door sensoren. Op deze manier wordt energie bespaard en de lichtvervuiling verminderd. Waar mogelijk en wenselijk kiezen we voor diervriendelijke groengekleurde LED-verlichting.
- 15 Afval beschouwen we als herbruikbare grondstof en daarom zijn we daar zuinig op. We draaien de boel om bij het aanbieden van afval: het aanbieden van bruikbaar afval als papier, plastic, GFT en blik wordt zo eenvoudig mogelijk, terwijl we restafval zoveel mogelijk ontmoedigen.
- 16 Zwerfafval wordt – in overleg met buurtbewoners – opgeruimd op de dag dat ander afval als plastic en oud papier is opgehaald.
- 17 We ondersteunen de 'Repair Cafés' in de stad, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van ruimte of bescheiden opstartsubsidies. Repair Cafés zijn onderdeel van de oplossing van het afvalprobleem: door ze te repareren worden minder vaak kapotte apparaten weggegooid. Daarnaast zorgen de Repair Cafés voor uitwisseling van kennis, het leggen van contacten en het opdoen van inspiratie.
- 18 Dankzij GroenLinks is Nijmegen schaliegasvrij verklaard. We zetten alle juridische middelen in (zoals bestemmingsplannen) om dat zo te houden.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ In het project Plant je Vlag in de Vossenpels (Lent) bouwen individuen en groepen bewoners zelf hun woningen die meestal ecologischer en energiezuiniger zijn dan wettelijk noodzakelijk is. Ook gaan deze bewoners de openbare ruimte zelf ontwerpen en beheren.
- ✓ Walstroom voor schepen die aanmeren aan de Waalkade, geen vervuillende dieselmotoren meer.
- ✓ Bij station Heyendaal staat kunstwerk de Zonneboom dat duurzaamheid, techniek en kunst verbindt.
- ✓ Er zijn subsidieregelingen voor zonnekracht, groene daken, waterafkoppeling en aardgastaxis. Ook zijn er duurzaamheidsleningen en krijgen eigenaren van woningen een premie wanneer zij hun woning isoleren.
- ✓ Nijmegenaren kunnen zonnepanelen kopen die op het dak van een gemeentelijk pand liggen. De energie die de zonnepanelen op de gemeentelijke daken opwekken, wordt afgetrokken van de energierekening van de eigen woning van de deelnemer.
- ✓ Basisscholen in Nijmegen gaan in de toekomst meer gebruikmaken van duurzame energie, bijvoorbeeld door zonnepanelen op hun dak te leggen.
- ✓ De komende jaren investeert de gemeente Nijmegen jaarlijks twee miljoen euro in de eigen gebouwen om deze duurzamer te maken.
- ✓ Het warmtenet wordt gerealiseerd waardoor in 2015 vrijwel alle huishoudens in de Waalsprong (en later het Waalfront) hun woningen verwarmen met restwarmte van de afvalcentrale in Weurt.
- ✓ Het Groene akkoord in de stadsregio zorgt ervoor dat bij het bouwen van woningen en bij gebiedsontwikkeling nadrukkelijk wordt gelet op duurzaamheid, van energiebesparing tot toegankelijkheid woningen (sociale duurzaamheid).
- ✓ Op verschillende industrieterreinen is het mogelijk om eenvoudig een miniwindturbine neer te zetten, wat een optie is voor duurzame energieopwekking.
- ✓ Het energieverbruik van de stad Nijmegen is in 2012 verder gedaald. Ten opzichte van het jaar 2011 daalde het verbruik met 3,12%. Ten opzichte van 2008 is het stedelijk verbruik met 7,36% gedaald.
- ✓ Met groot succes is de inzameling van plastic ingevoerd, wat heeft geleid tot een sterke afname van restafval en daarmee tot een kostenbesparing per huishouden.
- ✓ Er is aandacht gekomen voor 'omgekeerd inzamelen'. Dit betekent dat het voor bewoners zo gemakkelijk en goedkoop mogelijk wordt gemaakt om waardevolle afvalstromen gescheiden aan te leveren, waardoor het 'afvalbeleid' verandert in 'grondstoffenbeleid'. Door het aantrekkelijker te maken herbruikbare grondstoffen apart aan te leveren gaat het recyclingpercentage omhoog en vermindert de hoeveelheid onbruikbaar restafval.
- ✓ De gemeente Nijmegen heeft in een bestemmingsplan vastgelegd dat het niet is toegestaan dat er binnen haar grenzen genetisch veranderde landbouwproducten worden geteeld.

2.2 Natuur en recreatie

Mensen wonen graag in een groene omgeving. Groen is prettig om in te verblijven, groene speelplekken voor kinderen dragen bij aan hun gezondheid en groen en water in de stad zorgen voor verkoeling tijdens warme zomers. Nijmegenaren hebben het getroffen met de groene omgeving en uiterwaarden. De komende jaren wordt de verbinding tussen stad en de omliggende natuur verder versterkt. Met het project 'ruimte voor de rivier' en de nevengeul wordt een uniek water- en groengebied gemaakt aan de oevers aan de Waal. Er ontstaat ruimte voor natuur, recreatie en sport. Het maakt Nijmegen nog aantrekkelijker voor toeristen.

Groen in de stad zelf is net zo belangrijk voor een prettige en gezonde leefomgeving. De afgelopen jaren is erin geïnvesteerd dat iedere Nijmegenaar maximaal 300 meter van een groene zone woont. De komende jaren willen we het groen nog dichterbij de mensen brengen.

Stadsdelen als Dukenburg en Waalsprong hebben veel groen. In sommige stadsdelen, zoals West, liggen nog veel versteende wijken. Inwoners van Nijmegen krijgen de ruimte om groen in hun eigen omgeving te creëren, zoals geveltuinen, moestuinen en natuurspeeltuinen. Dit verbetert de kwaliteit van het groen en zorgt voor verbinding tussen mensen in hun eigen buurt. Stadslandbouwiniciatieven worden toegejuicht en gefaciliteerd door de gemeente. Lokale voedselproductie vormt een impuls voor de lokale economie.

Actiepunten

- 1 Op het nieuwe Stadseiland bij de nevengeul kiezen we voor beperkte en compacte woningbouw zodat er voldoende ruimte is voor groen en recreatie.
- 2 We versterken het groen in de stad en het aantal bomen. Bomen zijn onder andere goed voor de verkoeling, luchtkwaliteit en biodiversiteit in de stad. Er wordt ook geïnvesteerd in meer divers groen. Zo komen er meer openbare kruiden- en bloemenweides in plaats van openbaar gazon.
- 3 Versteende plekken in de wijken bieden kansen voor vergroening. Bewoners die in hun eigen omgeving groen willen creëren en beheren geven we daarvoor de ruimte en ondersteuning. Bestaande mogelijkheden zoals het adopteren van een boomspiegel, het stukje grond rondom een boomstam, brengt de gemeente onder de aandacht.
- 4 Kinderen worden gestimuleerd zoveel mogelijk te genieten van groen en natuur. Buurten die natuurspeeltuinen willen opzetten of onderhouden, worden daarbij gesteund door de gemeente.
- 5 In de bestaande stad bebouwen we geen openbaar groen. Woningbouw mag niet ten koste gaan van waardevol groen.
- 6 We kiezen voor plantsoorten die passen bij het klimaat en de omgeving van Nijmegen en een versterking zijn voor de bestaande flora en fauna. Op plekken die daarvoor geschikt zijn experimenteren we met verwildering om de biodiversiteit in de stad te stimuleren, bijvoorbeeld door het realiseren van tijdelijke natuur.
- 7 Nijmegen blijft zich inzetten voor de bescherming van stadsvogels door toe te zien op de naleving van het plaatsen van nestgelegenheden in nieuwbouw, het behoud van nestgelegenheden bij renovatie en het compenseren hiervan bij sloop.
- 8 Om dieren in de natuur ruimte te geven, wil GroenLinks dat de groene gebieden zoveel mogelijk op elkaar worden aangesloten. Om de bijensterfte tegen te gaan komen er verspreid over de stad bijenlinten, aaneengesloten groen met bijvriendelijke beplanting.
- 9 Bij het beheer van het gemeentelijke groen staan biodiversiteit en bescherming van dieren en hun leefgebieden voorop. De gemeente gebruikt geen schadelijke onkruidbestrijders zoals Roundup.
- 10 De productie en consumptie van regionaal biologisch voedsel wordt gestimuleerd. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie door in de kantines en bij evenementen zoveel mogelijk regionale en biologische producten te gebruiken.
- 11 We juichen stadslandbouw en de aanleg van gezamenlijke moestuinen toe. Hiervoor kan bijvoorbeeld grond die langdurig braak ligt worden gebruikt. De gemeente faciliteert deze moestuinen door bijvoorbeeld watervoorzieningen aan te leggen. Basisscholen worden gestimuleerd deel te nemen aan moestuinprojecten en schooltuinen in te richten, zodat kinderen leren waar hun eten vandaan komt.
- 12 Regenwater wordt zoveel mogelijk afgekoppeld van het riool en apart opgevangen. Dit belast het riool minder en zorgt voor verkoeling in warme zomers.
- 13 Nijmegen wordt nog aantrekkelijker voor het toerisme. We creëren wandelpaden en fietsroutes en verbeteren de mogelijkheden tot overnachten. Er komt een nieuwe stadscamping, bijvoorbeeld op het Stadseiland of bij het Gofertbad.

- 14 Op de dijken nabij de stad maken de auto en motor plaats voor fietsers, skeeleraars, hardlopers en wandelaars.
- 15 Een eventuele uitbreiding van het Goffertstadion mag niet ten koste gaan van het groen en de monumentale status van het Goffertpark.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ Er komt een natuur- en cultuurhistorisch centrum aan de Waalkade (de Bastei) van waaruit wandeltochten worden uitgezet naar de Ooijpolder.
- ✓ Met de verkoop van (een deel van) Heumensoord aan waterbedrijf Vitens heeft Nijmegen geld om extra te investeren in groen voor het Waterkwartier, het Willemsskwartier en de Hatertse Hei. Doordat Natuurmonumenten Heumensoord beheert is de natuur daar veiliggesteld.
- ✓ Om de bij te laten terugkeren hebben we bijenkasten geplaatst, planten we bijvriendelijke struiken en bomen en gebruiken we geen giftige bestrijdingsmiddelen.
- ✓ Nijmegen hanteert een groennorm. Binnen 300 meter van elke woning wordt gezorgd voor openbaar groen.
- ✓ Het Goffertpark blijft groen nu het geplande topsportcomplex definitief van de baan is. Verder wordt het park in 2014 mooi opgeknapt vanwege het 75-jarig jubileum.
- ✓ Grootschalige bouw van het plan de Citadel in de Waalsprong is van de baan, zodat meer groen behouden kan blijven in het nieuwe plan Hof van Holland.
- ✓ Op de Korenmarkt in de binnenstad staan geen auto's meer maar is een stadsparkje aangelegd. Ook komt er een park op de oude locatie van Zwembad Oost en is het Westerpark aangelegd aan de rand van Nijmegen-west,
- ✓ Op initiatief van GroenLinks zijn er verschillende natuurspeeltuinen gerealiseerd.
- ✓ Nijmegen zet zich in voor de bescherming van stadsvogels als de huismus, spreeuw en de gierzwaluw. We bevorderen nestgelegenheid in gebouwen en houden bij inrichting en beheer van het groen rekening met de wensen van vogels. Ook geven we informatie over vogelvriendelijke maatregelen. Hierdoor is Nijmegen leefbaarder geworden voor vogels, maar ook voor mensen.

2.3 Duurzame economie

Nijmegen heeft een goede economische structuur. We hebben een goed opgeleide bevolking en zijn door voorzieningen en infrastructuur aantrekkelijk als vestigingsplaats voor bedrijven en werknemers. Met de voltooiing van de nieuwe stadsbrug zijn werklocaties in Nijmegen-West goed verbonden met Nijmegen-Noord.

GroenLinks zet in op een duurzame en kleinschalige economie. Veel mensen in onze stad werken als zelfstandige. We geven hen letterlijk en figuurlijk de ruimte. De gemeente kan hen helpen met informatie over het ondernemerschap en leegstaande panden kunnen worden ingericht als werkplaatsen en flexplekken.

De talrijke creatieve en innovatieve initiatieven in onze stad laten zich moeilijk plannen en organiseren en de gemeente moet ook niet de illusie of wens hebben alles te kunnen sturen. GroenLinks wil juist ruimte bieden voor creativiteit, innovatie en experiment.

Het Waalfront biedt nieuwe kansen: we zetten in op de ontwikkeling van een creatief en innovatief stadsgebied. Nu al zijn er ook in Nijmegen enkele van deze plekken, zoals de Waarmakerij, PH7 en Metterswane. Hier kunnen creatieve ondernemers elkaar vinden en ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden en initiatieven waar de stad van profiteert.

Nijmegen biedt ruimte voor duurzame bedrijven. Door het stimuleren van isolatie en opwekken van duurzame energie is er werkgelegenheid ontstaan in de duurzame sector. We kunnen dit verder versterken door nieuwe technologieën te laten toepassen in nieuwe bedrijven, zoals chips-technologie in de gezondheidszorg.

Innovatie ontstaat steeds meer door samenwerking tussen verschillende organisaties. Dit kunnen we versterken door het bedrijfsleven verder te verbinden met onderzoeksgroepen van de HAN en de universiteit. De poorten van deze kennisinstellingen kunnen nog verder open.

De binnenstad is een belangrijke plek om te verblijven en biedt ook werk aan veel mensen. We bouwen geen winkelcentra voor winkels die ook in de binnenstad een plaats kunnen vinden. We houden het centrum veilig, bereikbaar en schoon door het vrachtverkeer in en rondom het centrum zoveel mo-

“Samen kun je meer dan alleen”, met deze gedachte startte Martine van Harten anderhalf jaar geleden Hubbels Coworkplek in Nijmegen-Oost. Professionals, zowel ZZP’ers als thuiswerkers in loondienst, komen hier om te werken. Deze co- en flexwerkplek biedt hen de mogelijkheid om op informele wijze met elkaar in contact te komen, kennis te delen en waar mogelijk samen te werken aan projecten.

Zo werd er onlangs een collectief voor communicatie-professionals opgericht. Daarnaast is Hubbels Coworkplek een trefpunt voor mensen die sociale innovatie en duurzaamheid een warm hart toedragen. “De leden zijn heel enthousiast”, vertelt Martine, “ze treffen hier gelijkgestemden en raken door elkaar geïnspireerd.”.

gelijk te beperken. Om de markt een nieuwe impuls te geven zoeken we de mogelijkheid om een permanente markthal te realiseren, zodat mensen de hele week verse producten uit de regio kunnen kopen.

De gemeente heeft de vrijheid gekregen om zelf openingstijden te bepalen. Hierover gaat de gemeente in overleg met ondernemers. We houden hierbij ook rekening met de kleine zelfstandige winkeliers.

De laatste decennia hebben de dienstensector, onderwijs en gezondheidszorg zich sterk ontwikkeld in Nijmegen. Maar we mogen de industriegechiedenis niet vergeten. Innovatieve maakindustrie en logistiek zijn nog steeds belangrijke pijlers van de lokale economie en bieden veel werkgelegenheid, ook aan lager opgeleiden. Innovatie en maakindustrie gaan in Nijmegen hand in hand.

Op dit moment wordt veel gesproken over de economische crisis en de oplopende werkloosheid. Dit is een groot probleem, maar we moeten nu ook al voorbereid zijn op de periode ná de crisis. Over een paar jaar kan de economie weer aantrekken en door vergrijzing kan er in bepaalde sectoren juist een tekort ontstaan aan arbeidskrachten. We moeten daarom een strategie ontwikkelen die ons voorbereidt op deze ontwikkelingen. Daar hoort in ieder geval bij: Nijmegen blijft aantrekkelijk voor (buitenlandse) werknemers om zich te vestigen, er is ruimte en infrastructuur voor nieuwe bedrijven die zich hier willen vestigen, en zulke bedrijven worden niet als concurrenten gezien, maar als onderdeel van een netwerkeconomie waarin mensen gebruik maken van elkaars expertise en samen werken aan innovatie. De sterke punten van de Nijmeegse economie moeten met elkaar worden verbonden: health, onderwijs, logistiek, industrie, horeca, winkelen, creatieve sector en kleinschaligheid.

Actiepunten

- 1 Steeds meer mensen werken als zelfstandige ondernemer. GroenLinks heeft een initiatiefvoorstel ingediend om de positie van zelfstandigen te verankeren in het economisch beleid. De komende jaren zetten we ons ervoor in dat zelfstandigen worden erkend als economische factor die van belang is voor de stad. Zij moeten de ruimte krijgen om te ondernemen. De gemeente verbetert de contacten met en informatie aan zelfstandigen door een digitaal zzp-loket in te richten.
- 2 Zelfstandigen mogen als groep inschrijven op aanbestedingen van de gemeente.

- 3 De gemeente ontwikkelt een integrale visie op de sociale zekerheid van zelfstandigen, waarin elementen als de bijstandsverlening voor zelfstandigen en arbeidsongeschiktheidsvoorzieningen worden opgenomen.
- 4 Er zijn in en rond Nijmegen genoeg bedrijventerreinen. Bij behoefte aan bedrijfsruimte gaan we na of we bestaande bedrijfsterrainen efficiënter kunnen inzetten.
- 5 De Nijmeegse binnenstad is de belangrijkste plek voor horeca en winkels. Daarom zijn we geen voorstander van een grootschalig retailpark in Ressen. Dit leidt bovendien ook tot een te grote aantasting van het groene en open landschap. Vermenging van functies in wijken juichen we soms juist toe. Zo biedt het Waalfront veel mogelijkheden voor cultuur, recreatie en horeca.
- 6 We zoeken een locatie voor een permanente markthal waar mensen de hele week verse en regionale producten kunnen kopen.
- 7 Vervuilende vrachtwagens houden we zoveel mogelijk uit het centrum door het instellen van milieuzones. Het gebruik van fietskoeriers en cargobikes wordt gestimuleerd.
- 8 De laad- en lostijden voor goederen in de binnenstad worden aangepast. Tot 10 uur is de binnenstad vrij toegankelijk voor goederenvervoer en particulieren met een auto. Tussen 10 en 12 uur krijgt alleen gebundeld en schoon stadsvrachtvervoer toegang.
- 9 Leegstand van winkels en kantoren wordt actief tegengegaan. De gemeente houdt leegstand bij en eigenaren worden aangeschreven en financieel geprikkeld om hun pand (tegen een lagere huur) te verhuren. De gemeente werkt actief mee aan ruilverkaveling van winkels in de binnenstad (concentratie van winkels in minder straten): zo houden we typische winkelstraten als de Hezelstraten en de Van Welderenstraat springlevend.
- 10 De Nijmeegse innovatieve kenniseconomie is gebaat bij een goede verbinding tussen grote, internationale bedrijven als NXP, Haskoning, Synthon en kleine, vaak beginnende bedrijven. De gemeente neemt een actieve rol op zich om deze verbinding tot stand te brengen. Een verbinding tussen de kenniseconomie en de maakindustrie is minstens zo belangrijk en wordt hierin meegenomen.
- 11 De gemeente ontwikkelt een strategie voor de periode na de crisis. We mogen als stad de boot niet missen als de economie weer aantrekt. Met werkgevers en onderwijsinstellingen zorgen we voor juist opgeleide werknemers. Leegstaande kantoren en bedrijventerreinen worden geschikt gemaakt voor hergebruik.

- 12 In het stadscentrum mag woonruimte worden ingezet voor de vestiging van een hotel, pension of bed & breakfast.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ ZZZP'ers krijgen dankzij een initiatiefvoorstel van GroenLinks een prominente plaats in het economisch beleid van de gemeente.
- ✓ Geplande kantoorlocaties in de Waalsprong (nabij station Lent) zijn geschrapt, zodat we niet bouwen voor de leegstand.
- ✓ Het geplande bedrijventerrein in het Beuningsveld is definitief geschrapt en ook bedrijventerrein op de Grift (nabij de A15) wordt een stuk kleiner.
- ✓ We besteden 100% duurzaam aan met een door de gemeente Nijmegen zelf ontwikkelde duurzaamheidsladder. Producten en bedrijven uit de regio krijgen daarbij een streepje voor vanwege het afstandscriterium (minder kilometers is minder CO₂).

2.4 Wonen en stedelijke ontwikkeling

Nijmegen is de oudste stad van het land en daar zijn we trots op. Al twintig eeuwen lang is het aangezicht van onze stad permanent aan verandering onderhevig. Dat zien we terug in het straatbeeld: op het kops plateau (Romeinen), op het Valkhof (Middeleeuwen), op het Dobbelmanterrein en het Waalfront (industriële revolutie), op de Singels (negentiende-eeuwse stadsuitleg), Plein 1944 (bombardement WO2), Dukenburg (woonwijken uit de jaren '70). GroenLinks vindt dat we zuinig moeten zijn op ons erfgoed.

Tegelijkertijd willen we ruimte voor nieuwe ideeën en ontwikkelingen. GroenLinks wil de stad samen met burgers vormgeven. Mensen met ideeën voor een stuk grond, groepen die gezamenlijk een bouwproject willen starten: de gemeente moet hen serieus nemen en een kans bieden dit idee verder uit te werken. We zorgen dat een eigen huis bouwen ook is weggelegd voor mensen met een kleine portemonnee, door bijvoorbeeld goedkope percelen, erfpacht of leningen.

De bouwcrisis verdient de komende jaren alle aandacht, want er zijn enorme financiële risico's mee gemoeid. GroenLinks wil daar verstandig mee omgaan, zonder dat angst de enige raadgever wordt. We hebben er vertrouwen in dat de stad op termijn blijft groeien (het CBS voorspelt dat ook), en dat de stilgevallen woningmarkt dan weer op gang komt. De ontwikkeling van het stationsgebied, Waalfront en Waalsprong hebben prioriteit.

Andere bouwplannen in de stad gaan alleen door als ze voldoen aan een behoefte. De gebieden waar we wel bouwen, lenen zich goed voor hoogbouw. Door geconcentreerd en op een paar plaatsen te bouwen, kunnen we de stad groen houden.

GroenLinks vindt dat iedereen recht heeft op betaalbare woonruimte van goede kwaliteit. Nijmegen zet de komende jaren stevig in op het realiseren van betaalbare huurwoningen, omdat hier de meeste vraag naar is. Het liefst doen we dat door hierover goede afspraken te maken met woningcorporaties. Wanneer corporaties hiertoe onvoldoende in staat zijn (door rijksbezuinigingen), investeren we als gemeente zelf in de bouw van voldoende nieuwe betaalbare huurwoningen. Omdat we daarmee rente besparen op de bouwgrond, kan dit financieel verantwoord.

Dankzij de bouw van honderden nieuwe studentenwoningen is de kamernood in de afgelopen jaren verminderd. GroenLinks blijft er fors op inzetten dat iedere student een goede kamer kan krijgen in Nijmegen.

Onze stad kent ruim 70.000 woningen. We vinden het belangrijk dat deze energiezuiniger worden gemaakt en we gaan dan ook onverminderd door met onze energiebesparende plannen. We zorgen voor een veilige, gezonde en groene woonomgeving in wijken waar plek is voor iedereen. Nijmegen is een ongedeelde stad: in iedere wijk staan zowel koop- als huurwoningen, wonen jongeren en ouderen, staan woningen, winkels en kleine bedrijven en goede scholen.

Actiepunten

- 1 Woningcorporaties en gemeente ontwikkelen een actieprogramma duurzaamheid. Energiebesparing, gebruik van duurzame energiebronnen en materialen, circulair gebruik van grondstoffen is daarbij uitgangspunt.
- 2 Leegstand van kantoren en winkels en sloop van scholen, kerken en boerderijen gaan we tegen door actief mee te werken aan functieverandering maar ook door eigenaren hierop aan te spreken. Dit gebeurt bijvoorbeeld al succesvol op de singels.
- 3 Voordat voor een pand een sloopvergunning wordt afgegeven, kijken we eerst naar mogelijkheden voor hergebruik.
- 4 Ouderen moeten zo lang mogelijk zelfstandig en comfortabel kunnen wonen. Dat vereist geschikte woningen. Met de corporaties en zorgpartijen maakt de gemeente afspraken over het aanpassen van woningen.

- 5 Naast 'gewone' woningen is het belangrijk dat er voldoende woonplekken zijn waar mensen tijdelijk kunnen worden opgevangen. Mensen die de maatschappelijke opvang verlaten, krijgen daarna snel een huurwoning.
- 6 GroenLinks wil geen jongeren- of studenten-quotum in Nijmeegse wijken. In panden waar kamers worden verhuurd, willen we een goede controle op brandveiligheid. Wanneer er overlast is voor omwonenden pakken we dat gericht aan.
- 7 Huurteams steunen met hun expertise huurders die te hoge huren moeten betalen. Ze zijn een effectief instrument om te werken aan betaalbaar wonen. Nijmegen blijft de huurteams dan ook ondersteunen.
- 8 We willen huurders(organisaties) meer zeggenschap geven over hun eigen woonomgeving. Ze krijgen een stem in de afspraken tussen corporaties en gemeente.
- 9 Aanvragen voor een omgevingsvergunning (bouwen en slopen) staan niet alleen online maar ook ter plaatse duidelijk aangegeven. Zo betrekken we omwonenden actiever.
- 10 We gaan enthousiast door met initiatieven als 'PlantJeVlag' waar bewoners zelf hun woning ontwikkelen en bouwen. Duurzaam bouwen en het samenwonen van meer generaties staat centraal. Als gemeente maken we dat mogelijk door (starters)leningen, eerlijke grondprijzen en erfpacht.
- 11 De bouwproductie van betaalbare huurwoningen moet op gang blijven. Wanneer corporaties onvoldoende kunnen investeren, stellen we als gemeente hiervoor zelf geld beschikbaar.
- 12 We ontwikkelen plannen voor tijdelijk gebruik van ruimte, bijvoorbeeld met stadslandbouw, energieopwekking, natuurspeeltuinen of evenementen.
- 13 We zorgen ervoor dat historische verenigingen jongeren actief betrekken bij de geschiedenis van onze stad: lesprogramma's over monumenten en archeologie helpen daarbij.
- 14 In Nijmegen-Noord, op het Valkhof en in het Waalfront zijn rijke archeologische vindplaatsen; daar gaan we zorgvuldig mee om. Industrieel erfgoed, zoals de Honigfabriek, wordt beschermd.
- 15 De komende jaren stelt de gemeente met voorrang een lijst op met panden die beschermd moeten worden.
- 16 Het groene erfgoed van Nijmegen is erg belangrijk: we zijn zuinig op onze parken en zorgen dat historische bomenlanen (bijvoorbeeld in Dukenburg) worden hersteld.
- 17 (Tijdelijke) Herbouw van cultuurhistorische monumenten is op sommige plekken goed in te passen. Bijvoorbeeld de Poort aan de Hertogstraat of de theeschenkerij in de Goffert. Particuliere initiatieven hiervoor ondersteunen we.
- 18 De beelden in de stad worden beter beschermd tegen diefstal door ze steviger te verankeren en chips te plaatsen.
- 19 De gemeente gaat door met de realisatie van nieuwe studentenwoningen.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ Nieuwe huurwoningen blijven toegankelijk voor huurders met een kleine portemonnee. Hierover hebben we harde afspraken gemaakt met de woningcorporaties.
- ✓ Op initiatief van GroenLinks verleent de gemeente financiële ondersteuning aan de Huurteams. Deze Huurteams gaan op verzoek langs bij huurders om te bepalen of de huurprijs goed of te hoog is, gebruikmakend van een puntentelling waarmee zij de wettelijke maximale huurprijs kunnen berekenen. Dankzij de Huurteams besparen huurders duizenden euro's.
- ✓ Ondanks forse bezuinigingen vanuit het Rijk, blijven de Nijmeegse corporaties investeren in energiezuinige huurwoningen.
- ✓ In het zelfbouwproject 'PlantJeVlag' kunnen mensen hun eigen woning ontwerpen en bouwen. Er komen verschillende mensen te wonen met een grote en kleine portemonnee. Hiermee is een bijzonder stukje Nijmegen ontwikkeld.
- ✓ Ondanks de economische crisis zijn er de afgelopen jaren duizenden woningen gebouwd in de Waalsprong en de rest van de stad. GroenLinks is er trots op dat Nijmegen zich blijft ontwikkelen.
- ✓ Op initiatief van GroenLinks worden cultuurhistorische gebouwen de komende jaren beter beschermd. Vooruitlopend daarop is de NYMA-waertoren, pal naast de nieuwe stadsbrug, na een oproep van GroenLinks monument geworden.
- ✓ Het Valkhof en het Goffertpark krijgen een flinke opknapbeurt, waarmee ons groene erfgoed een impuls krijgt.
- ✓ GroenLinks heeft zich met succes verzet tegen de lelijke gebouwen die mooie historische stadsbeelden ontwrichten. Zo zijn de oude panden van Osnabrugge en Duthler al gesloopt.
- ✓ Er zijn meer startersleningen verstrekt op de woningmarkt en dit leidt tot dynamiek op de markt.
- ✓ De gemeenteraad steunde een oproep van GroenLinks om niet mee te werken aan het kabinetsplan om massaal huurwoningen te verkopen.

- ✓ In de periode 2010-2014 zijn 1250 studenteneenheden in aanbouw of gebouwd.
- ✓ Door het door GroenLinks geschreven initiatiefvoorstel 'aanvalsplan leegstand' zien steeds meer partijen het belang in van de aanpak van leegstand.
- ✓ In Malvert zijn de maisonnettewoningen pas gesloopt nadat goede plannen zijn gemaakt voor de toekomst, op aandringen van GroenLinks en andere partijen. Zo voorkwamen we sloop van betaalbare woningen die plaats zouden maken voor braakliggende grond.

2.5 Mobiliteit

Mobiliteit is belangrijk voor mensen. Het betekent vrijheid, brengt mensen bij elkaar en zorgt ervoor dat mensen naar hun werk kunnen gaan. Maar mobiliteit heeft ook schaduwkanten. De afgelopen jaren is al veel geïnvesteerd in het terugbrengen van lawaai, stank, fijnstof, verkeersslachtoffers en CO₂-uitstoot. Dat blijven we doen. GroenLinks wil een gezonde, groene stad waarin plek is voor slimme en duurzame mobiliteit. Dat betekent: voorrang voor de fiets en schoon openbaar vervoer.

Lopen en fietsen is gezond, goed voor het klimaat en ook nog eens het goedkoopst. Een loop- of fietskilometer kost de overheid veel minder dan een autokilometer. En hoe minder auto's op de weg, hoe meer ruimte er is voor mensen die de auto per se nodig hebben. Samen met het Nijmeegse bedrijfsleven willen we werken aan afspraken om de autodrukke op de weg verder terug te dringen.

Het openbaar vervoer staat er in Nijmegen goed voor. De bussen rijden op schoon biogas. Het openbaar vervoer kan verder versterkt worden door de aanleg van een tram of ander hoogwaardig openbaar vervoer (HOV). We kiezen voor een comfortabele en aantrekkelijk vervoerswijze die positieve effecten heeft op de economische ontwikkeling van onze stad.

Actiepunten

- 1 Het netwerk van snelfietspaden wordt verder uitgebreid door fietsroutes aan te leggen naar plaatsen rond Nijmegen, zoals Groesbeek, Cuijk en de Ooijpolder. Door de aanleg van de Groene Route voor het autoverkeer, ontstaat op andere plekken in de stad meer ruimte voor de fiets. We maken straten zoals de Archipelstraat, Molenvweg, IJpenbroekweg en Hengstdalseweg fietsvriendelijker.
- 2 Er komt een servicedienst die fietsers in de stad hulp biedt bij pech onderweg. Hiervoor wordt een leerwerkbedrijf opgericht.
- 3 Fietsen krijgen meer plek in woonwijken en bij de Nijmeegse stations. Een centrale fiets-trommel, een af te sluiten parkeerstelling voor fietsen in de openbare ruimte, is een veilige en mooie oplossing, ook voor grotere fietsen, e-bikes en bakfietsen.
- 4 Bromfietsers en scooters gaan zoveel mogelijk van het fietspad naar de rijbaan. Dat is veiliger en gezonder voor iedereen. De politie gaat gericht controleren of er geen snelheidsduivels op de fietspaden rijden. De stimuleringsregeling om vieze scooters in te ruilen voor schone elektrische scooters zetten we voort.
- 5 Er is de afgelopen jaren voldoende geïnvesteerd in de auto. De komende vier jaar worden geen nieuwe investeringen gedaan, ook niet in het doortrekken van de A73.
- 6 De gemeente stelt zich op als aanjager voor het gebruik van deelauto's, dat scheelt kostbare parkeerplaatsen en kan mensen flink geld besparen.
- 7 De oude spoorlijn Nijmegen-Kleve wordt opnieuw in gebruik genomen. Een (elektrische) lightrail/trein met tussenstops in Groesbeek, Kranenburg en Nutterden/Donsbrüggen zorgt voor een goede aansluiting verder Duitsland in.
- 8 We lobbyen bij het Rijk en NS om Nijmegen op het Nachtnet van de spoorwegen aan te sluiten. Zo kan iedereen 's nachts met het openbaar vervoer terugkeren naar Nijmegen, en andersom. Daarvan heeft de stad economisch en cultureel profijt. Ook lobbyen we voor het verbeteren (verdubbelen/elektrificeren) van de spoorlijn naar Venlo en het verdubbelen van de spoorbrug bij Ravenstein.
- 9 GroenLinks wil dat mensen met een beperking, ouderen en minima zoveel mogelijk zelf kunnen reizen met een betaalbaar openbaar vervoer. Daarom willen we een gericht kortingstelsel en vinden we het belangrijk dat alle publieke voorzieningen goed bereikbaar blijven met het openbaar vervoer.
- 10 We zetten in op hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) in de stad. Te beginnen met comfortabele en snelle bussen op de route Heyendaal-Centraal Station-Centrum-Station Lent-Ressen. We maken deze route vervolgens langzaam gereed voor de komst van de tram. Er wordt actief gelobbyd bij Rijk en Provincie voor een bijdrage aan deze tramverbinding, want zonder een bijdrage van hogere overheden kan het niet. Na de stadsbrug zorgt de tram voor een fundamentele verbetering van de bereikbaarheid van de stad. De bus blijft stoppen in het centrum.

- 11 We lobbyen in Den Haag om de snelheid op de A73 bij Dukenburg terug te brengen naar 100 km/u. We vinden de gezondheid en nachtrust van mensen belangrijker dan enkele seconden tijdwinst voor de automobilist.
 - 12 Parkeren krijgt een eerlijke prijs: geen subsidie van de gemeente naar autoparkeerplaatsen. Schone auto's betalen minder dan vervuilende auto's, zodra dit wettelijk mag.
 - 13 Het Nijmeegse parkeerbeleid is erop gericht om bezoekers van de stad zoveel mogelijk buiten de stad op te vangen (transferium). We kiezen voor terrassen, groen, speelplekken en ruimte voor parkerende bewoners en moedigen daarom parkeren ondergronds en aan de rand van de binnenstad zoveel mogelijk aan.
 - 14 Bij nieuwbouw kiezen we voor flexibele parkeernormen: zo hebben studenten minder auto's dan gezinnen.
 - 15 De ringstraten en Waalkade gaan binnen de autovrije zone vallen. De Waalkade wordt omgevormd tot een mooie, breed opgezette en aantrekkelijke flaneerboulevard.
 - 16 Autoverkeer uit het Noorden, wordt via de Groene Route (Energieweg – Neerbosscheweg - Weg door het Jonkerbos en Grootstalselaan) geleid. In Nijmegen-West wordt streng gewaakt voor zowel fijnstof-overschrijdingen als de verkeersonveiligheid.
 - 17 Ondanks verschillende verbeteringen is het stationsgebied nog steeds niet veilig genoeg voor fietsers en voetgangers. De komende jaren investeren we in het aanpakken en vergroenen van het stationsgebied, zodat het een waardige groene en aantrekkelijke entree is voor de stad.
 - 18 Bij grote concerten, evenementen en festivals komen er goede regelingen om bezoekers zoveel mogelijk met het OV te laten komen, zoals bijvoorbeeld Zevenheuvelenloop en Marikenloop al jaren doen. Dat ontlast de verkeersdruk op de stad, de omwonenden en het milieu.
 - 19 De gemeente kijkt bij nieuw aan te leggen of aan te passen verkeerssituaties eerst naar toegankelijkheid en veiligheid voor voetgangers en fietsers.
- ✓ Geparkeerde auto's verdwijnen steeds meer uit de straten van de binnenstad. De groene Nassausingel is hier het beste voorbeeld van. De auto's staan nu even verderop in een ondergrondse parkeergarage.
 - ✓ Het aantal (gratis) fietsenstallingen is flink uitgebreid bij het station en in de binnenstad. En dat worden er na de opening van de fietsenkelders onder Doornroosje en Plein 1944 nog meer.
 - ✓ Nijmegen krijgt in 2014 een nieuw treinstation: de Goffert.
 - ✓ De Nijmeegse stadsbussen rijden op groen gas, gemaakt van ons eigen GFT-afval. Daarmee is de bus dus een schoon streekproduct.
 - ✓ Steeds meer scholen besteden aandacht aan de verkeersveiligheid bij het halen en brengen van kinderen.
 - ✓ Taxi's, bestelbusjes, scooters en auto's van de gemeente Nijmegen rijden steeds meer op schone brandstoffen (aardgas, biogas van gecontroleerde herkomst of elektriciteit).
 - ✓ Ook buiten parkeergarages zijn oplaadpunten geplaatst voor elektrische motorvoertuigen.
 - ✓ De inrichting van de Groenestraat wordt groener en fietsvriendelijker.
 - ✓ In 2013 is het definitieve NS-station Nijmegen-Lent opgeleverd.
 - ✓ Het grote aantal verkeersborden in de stad wordt teruggebracht. Dit vergroot het overzicht en daarmee de veiligheid en bespaart bovendien kosten.
 - ✓ Op initiatief van GroenLinks zijn de Nijmeegse havens een jaar eerder gebaggerd dan gepland. Hierdoor liggen de woonschepen veiliger en ontstaat in de Lindenberghaven de kans om oude museumschepen te laten aanmeren.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ De meeste bushaltes zijn toegankelijk gemaakt voor mensen met een rolstoel of mensen die slecht ter been zijn.
- ✓ Het netwerk van snelfietspaden is de afgelopen jaren flink uitgebreid. Rood asfalt leidt snel, veilig en comfortabel vanuit Nijmegen naar Beuningen, Arnhem, Wijchen en Malden.

We zijn een open stad

GroenLinks staat voor vrijheid voor iedereen. In een open samenleving kun je zijn wie je bent en zeggen wat je vindt. Mensen staan open voor andere ideeën, leren van elkaar, en creativiteit wordt gewaardeerd. Nijmegen is voor GroenLinks een kleurrijke, open en bruisende stad, waar de blik naar buiten is gericht. Maar dat vinden we geen vanzelfsprekendheid. Het vergt permanent aandacht en open debat. Ruimte voor verschil bestaat alleen als de democratie goed werkt, grenzen continu in de gaten worden gehouden en rechten worden beschermd.

In een open en betrokken gemeente staan de inwoners centraal en stelt de lokale overheid zich dienstbaar en betrokken op. In een open gemeente accepteren we dat er vanuit verschillende groepen, individuen en perspectieven wordt meegepraat over en invloed wordt uitgeoefend op het beleid van de gemeente. Dit vinden wij niet meer dan logisch omdat GroenLinks het belangrijk vindt dat inwoners zich betrokken voelen bij de inrichting van hun leef-omgeving en zich verantwoordelijk voelen voor het welzijn van de hele stad. De lokale overheid verandert van allesbedenker en allesbeslisser steeds meer naar facilitator. Immers, wie weet beter dan de inwoners waarom het gaat en wat er wel en niet goed gaat in de eigen buurt. Op deze manier zetten we de waardevolle ervaring en kennis van alle betrokken bewoners in om nog betere en toegankelijke dienstverlening voor elkaar te krijgen. Daarbij is het uitgangspunt dat in principe alle informatie, overwegingen en besluiten van de gemeente openbaar zijn (openbaar, tenzij...). Zo maken we samen een dienstbare, transparante en betrokken gemeente.

Nijmegen als open stad is gebaat bij een dynamische culturele sector. Cultuur stelt vragen bij wat we dachten zeker te weten, ze verbeeldt werelden die er niet zijn. GroenLinks realiseert zich dat kunst en cultuur bijdragen aan een stad waar mensen graag wonen, bedrijven zich graag vestigen, en toeristen graag komen. Het zorgt niet alleen voor persoonlijke ontwikkeling en ontspanning, cultuur verbindt ook mensen, en de culturele sector vormt een bron van werkgelegenheid en bestedingen. Juist in tijd van crisis is het belangrijk om creativiteit alle ruimte te geven. Immers: creativiteit en een bloeiende culturele sector laat een stad bloeien en vernieuwen.

GroenLinks staat voor een kleurrijke en tolerante samenleving, waaraan iedereen in gelijke mate en in zo groot mogelijke vrijheid kan deelnemen. We werken aan Nijmegen als pluriforme stad waar alle mensen zich kunnen ontplooiën en hun leven naar eigen keuze kunnen inrichten, zonder discriminatie, racisme, seksisme of andere vormen van uitsluiting. Er is ruimte voor diversiteit en er zijn kansen voor iedereen, ongeacht geslacht, etnische achtergrond, geloof, handicap, of seksuele gerichtheid. De gemeente zet zich actief in om discriminatie tegen te gaan en emancipatie te bevorderen. Uitgangspunt is altijd dat vrijheden en verworvenheden van burgers gelden voor alle burgers. Vrijheid claimen voor jezelf betekent ook dat je diezelfde vrijheid hoort te gunnen aan een ander. De verantwoordelijkheid voor een kleurrijke en tolerante samenleving ligt evenveel bij de gemeente als bij haar inwoners. Alleen dan kunnen we in de stad de vruchten plukken van een diverse en open samenleving.

Een voorwaarde voor een open samenleving is dat mensen veilig zijn. Bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid zetten we altijd eerst in op het voorkomen van overlast en criminaliteit, want we vinden preventie efficiënter dan repressie. We hebben oog voor de privacy van burgers en we ondersteunen eigen initiatieven van burgers om hun omgeving leefbaar te houden. Door bewoners en ondernemers te betrekken bij de veiligheid in hun leef- en werkomgeving zorgen we voor duurzame oplossingen voor overlast en criminaliteit. De gemeente moet de regie nemen en zorgen voor een goede communicatie tussen professionals, bewoners en ondernemers.

Nijmegen heeft de blik naar buiten. De open samenleving stopt niet bij de gemeentegrens. GroenLinks ziet kansen in samenwerking en kennisuitwisseling met naburige gemeenten, ook over de grens, zoals met Kleve. Ook wanneer we lokaal handelen, denken we mondiaal. De gemeente gaat daarom al haar producten, diensten en werk zoveel mogelijk duurzaam, regionaal, diervriendelijk maar ook fair trade inkopen, en omarmt het voortbestaan van internationale stedenbanden in hun nieuwe rol als kenniskelaars. Bovendien koesteren we de internationale gemeenschap in Nijmegen, door de dienstverlening voor buitenlandse studenten en expats te verbeteren.

Hoe maken we Nijmegen tot een open stad?

- 1 We maken de gemeente zo transparant mogelijk; alle gemeentelijke informatie wordt zoveel mogelijk openbaar.
- 2 We stimuleren kleine culturele initiatieven en geven ruimte aan nieuwe experimenten.
- 3 Bij het handhaven van veiligheid waarborgen we de rechten en privacy van onze inwoners.

3.1 Burgerparticipatie & dienstverlening

Openbaarheid van gegevens, vrijheid van informatie en transparantie geven de burgers ruimte om mee te denken. De burger mag zijn of haar overheid ter verantwoording roepen. Betrokkenheid bij het bestuur van de stad vergt immers niet alleen dat inwoners weten wat er speelt, maar ook weten waar en wanneer ze inbreng kunnen leveren. Plus dat ze er vervolgens op kunnen vertrouwen dat er naar hen geluisterd wordt en dat de gemeente helder over beslissingen communiceert.

GroenLinks heeft vertrouwen in burgers. We vinden het van groot belang dat Nijmegenaren - in een zo vroeg mogelijk stadium - betrokken worden bij grote en klein(er)e veranderingen in hun woonomgeving. We pleiten voor 'beginspraak' waarbij burgers en maatschappelijke organisaties in een zo vroeg mogelijk stadium worden betrokken bij plannen. Dit zorgt voor betere, gedragen plannen en voorkomt weerstand achteraf. We vinden daarom dat de gemeente haar burgers proactief moet informeren, niet alleen als het gaat om bestemmingsplannen en vergunningen maar ook bij bijvoorbeeld sloop en bouwuitbreidingen. Een goede eerste stap hiervoor is de dienstverlening via internet, waarbij inwoners zich kunnen abonneren voor een e-mailoverzicht van plannen en vergunningen per postcode. GroenLinks vindt dat deze service veel bekender moet worden onder de inwoners van Nijmegen. Deze internet-service alleen is echter niet voldoende. GroenLinks wil ook bij bestemmingsplanwijzigingen zien dat er op die plek een bord wordt opgehangen waarin de wijziging wordt aangekondigd. De gemeente gaat zich in de verantwoording van het beleid meer richten op haar inwoners. Wat GroenLinks betreft wordt alle gemeentelijke informatie zoveel mogelijk openbaar en makkelijk te vinden. Relevante informatie voor burgers is altijd up-to-date online beschikbaar op de gemeentelijke website. Burgers hebben immers recht om te weten of gemeenschapsgeld goed wordt besteed. We zijn voor transparant en integer bestuur. Hoewel de Nijmeegse bestuurders en volksvertegenwoordigers hebben laten zien verantwoord met gemeenschapsgeld om te gaan, wil GroenLinks een

stapje verder en dit inzichtelijk maken voor de burgers. GroenLinks wil daarom een actueel declaratie-overzicht van alle gemeenteraadsleden, wethouders en de burgemeester.

De gemeentelijke website moet toegankelijk zijn voor iedereen - ook voor mensen met een beperking. Naar informatie moet je niet onnodig lang hoeven zoeken; dit wordt regelmatig getest door een inwonerspanel. Ook voor mensen die geen internet hebben, moet informatie van de gemeente gemakkelijk te verkrijgen zijn in het gemeentehuis, bij wijkgerichte informatiepunten (STIPS) en via lokale media. Binnen de digitale dienstverlening tussen de gemeente en onze inwoners blijven gegevens van inwoners veilig en privé: we zorgen dat we goed beschermd zijn tegen bijvoorbeeld cyberaanvallen.

De tevredenheid over de toegankelijkheid en dienstverlening van de gemeente aan de individuele burger wordt regelmatig gemeten en met de uitkomsten worden snel verbeteringen doorgevoerd. Met een apart e-Bedrijvenloket wordt tegelijkertijd de gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers verbeterd. In de zoektocht naar kostenbesparingen minimaliseren we de inhuur van dure externe bureaus: we kijken eerst naar de kennis en de kwaliteit die we al in huis hebben.

Actiepunten

- 1 De gemeente onderschrijft de principes van actieve openbaarheid, ook in fases van agendasetting en beleidsvorming. Het vereist een cultuurverandering om zover te komen. Het nieuwe college start daarom een experiment op een beperkt beleidsterrein. Daaruit moet blijken of het mogelijk is om alle gemeentelijke informatie, inclusief ambtelijke voorstudies en voorstellen aan B&W openbaar te maken (tenzij er strategische of financiële belangen van de gemeente op het spel staan).
- 2 De dienstverlening van de gemeente wordt zoveel mogelijk digitaal aangeboden. Voorwaarde is wel dat deze online varianten daadwerkelijk voor iedereen toegankelijk zijn en de privacy en betrouwbaarheid gewaarborgd zijn.
- 3 Bewoners en maatschappelijke organisaties kunnen tijdig meepraten over belangrijke beslissingen in de gemeente en hebben dan ook daadwerkelijk invloed: beginspraak.
- 4 Met een apart e-Bedrijvenloket verbeteren we de dienstverlening aan ondernemers. Daar is ook veel informatie te vinden over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en duurzaamheid.

GroenLinks realiseert zich dat er mensen zijn die iets anders willen dan alleen een privé huishouden. Mark Peters voelt zich erg thuis bij Centraal Wonen Opaalstraat in Hartert, waar hij ook voorzitter is van de actieve bewonersvereniging. Naast de zelfstandige woonruimtes bevinden zich in dit wooncomplex extra gemeenschappelijke voorzieningen. Zo kunnen de bewoners elkaar ontmoeten in de gedeelde huiskamers of in de grote tuin, die is voorzien

van speelvoorzieningen, een sportveldje en moestuinen. Gezamenlijk dragen zij ook het beheer over hun woonomgeving op zich. Er woont een divers gezelschap, variërend van studenten tot werkenden en gezinnen met kinderen. “Het is een fijne woonvorm voor een ieder die er waarde aan hecht om samen te zorgen voor een prettige woonomgeving”, vertelt Mark, “en voor wie persoonlijk contact en sociale activiteiten graag in de directe nabijheid heeft.”

- 5 Raad, college en ambtelijke organisatie laten in ieder geval één keer in een raadsperiode de integriteit doorlichten. Up-to-date declaratieoverzichten worden online beschikbaar.
- 6 Door MKB-vriendelijk, regionaal en sociaal aan te besteden besparen we op de inhuur van externe adviseurs.
- 7 Cliëntenorganisaties, adviesraden en zelforganisaties worden tijdig en actief betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid waarover zij adviseren.
- 8 Nijmegen wordt een Schone Kleren Gemeente. Minimaal 70% van het bedrijfskledingbudget wordt besteed bij bedrijven die een goede en onafhankelijke, heldere controleerbare gedragscode hebben op het gebied van arbeidsnormen en milieu.

3.2 Cultuur

Nijmegenaren vinden hun stad aantrekkelijk door de rijkdom aan natuur en cultuur. Cultuur is belangrijk voor persoonlijke ontwikkeling en draagt bij aan een gezonde en sociale leefomgeving. Cultuur verbindt mensen en zorgt voor ontspanning en veel plezier. De culturele en creatieve sector draagt ook bij aan onze lokale economie en schept werkgelegenheid.

GroenLinks vindt de culturele sector van Nijmegen van grote waarde en wil daarom ruimte en vrijheid bieden aan het experiment, kleine en nieuwe initiatieven. Kleine creatieve en culturele organisaties zijn wendbaar en goed in staat in te spelen op wensen uit de stad. Naast de grote instellingen bieden zij een programma met een geheel eigen kleur. Nijmegen is een kleurrijke stad en dat willen we stimuleren, laten zien en vieren. Om zoveel mogelijk nieuwe initiatieven een kans te geven willen we kleine organisaties vooral helpen iets van de grond te krijgen. De gemeente moet creatieve initiatieven faciliteren op zo'n manier dat ze uiteindelijk zelfstandig verder kunnen.

Om iedereen te kunnen laten deelnemen is het belangrijk dat het aanbod van kunst en cultuur maatschappelijk breed en laagdrempelig is en dat initiatieven ook inzetten op samenwerken en verbinden met het amateurcircuit. Activiteiten in het amateurcircuit zijn essentieel voor de culturele diversiteit en levendigheid, en doen een relatief beperkt beroep op publieke middelen. Toegankelijke voorzieningen voor kunst en cultuur zijn een betaalbare bijdrage aan het welzijn en plezier van mensen. We bezuinigen daarom niet op cultuureducatie voor kinderen en jongeren en maken hierover goede afspraken met de scholen. Voor kinderen is een biblio-

theekvoorziening in de buurt erg belangrijk. Omdat aparte biebgebouwen erg kostbaar zijn, zorgen we dat er in iedere wijk boeken geleend kunnen worden vanuit een school of wijkcentrum. Zo zijn er niet alleen grote instellingen in en rond het centrum maar zijn er ontmoetingsplaatsen in alle wijken.

De culturele sector heeft een groot maatschappelijk draagvlak en staat niet op zichzelf. In de voorgaande jaren is al ingezet op samenwerking binnen de eigen sector om meer mogelijk te maken. GroenLinks wil dit verbreden door ook aan te sturen op samenwerking met andere domeinen, zoals economie, openbare ruimte en onderwijs en wetenschap. Door tijdelijk leegstaande panden en terreinen een culturele invulling te geven kan cultuur helpen de binnenstad levendig en aantrekkelijk te houden voor consumenten, ondernemers en bewoners.

Actiepunten

- 1 GroenLinks houdt cultuureducatie overeind om jongeren te laten kennismaken met cultuur.
- 2 In iedere wijk is de biebfunctie aanwezig, bij voorkeur op scholen of in wijkcentra. We houden vijf bibliotheekvestigingen open.
- 3 Ten behoeve van een kleurrijk en veelzijdig cultureel aanbod stimuleren en faciliteren we kleine initiatieven en experimenten, ook op het nieuwe stadseiland.
- 4 Tijdelijk leegstaande panden en terreinen geven we een creatieve en culturele invulling, zoals in het Waalfront al gebeurt.
- 5 Grote culturele instellingen stellen een deel van de cultuurkaartjes beschikbaar tegen betaalbare prijzen voor minima.
- 6 Mocht er in Nijmegen een nieuw oorlogsmuseum gevestigd worden dan mag dit niet ten koste gaan van andere culturele initiatieven, zoals de Cultuurspinnerij in het Vasimgebouw.
- 7 Met het vernieuwde Doornroosje en het rijke aanbod aan festivals zetten we Nijmegen op de kaart als popmuziekstad.
- 8 Veel cultuuraanbod is nog alleen Nederlandstalig. De gemeente stimuleert meer internationale activiteiten en evenementen die interessant zijn voor buitenlandse toeristen en niet-Nederlandse inwoners van Nijmegen.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ De nieuwbouw van Doornroosje naast het Centraal Station wordt opgeleverd in 2014. GroenLinks heeft consequent steun verleend aan de nieuwbouwwensen die na ongeveer twintig jaar worden gerealiseerd.

- ✓ Dankzij een reddingsoperatie gesteund door GroenLinks bestaat het muZIEum nog, en heeft het een nieuwe plek gekregen in de kelders en foyer van Stadsschouwburg.
- ✓ De bibliotheekfunctie op de basisscholen blijft behouden.
- ✓ Scholen mogen zelf bepalen wie komt lesgeven over kunst en cultuur, voorheen waren zij gebonden aan één grote aanbieder.

3.3 Openbare orde en veiligheid

Nijmegen is een stad waar mensen het prettig vinden om te wonen. Daar hoort ook een veilige woon- en leefomgeving bij waarin mensen zich vrij voelen om te gaan en staan waar ze willen. GroenLinks is voor een effectief optreden tegen overlast en criminaliteit om de veiligheid op straat en de leefbaarheid in de buurt te waarborgen. Niemand mag zich onveilig voelen. We zien een rol weggelegd voor bewoners en ondernemers in het creëren en behouden van een veilige stad. De gemeente zorgt hierbij voor een goede communicatie tussen professionals, bewoners en ondernemers.

De beste oplossing om de openbare orde te handhaven en de stad veilig te houden is evenwicht tussen preventie en stevig aanpakken. Zo wordt in Nijmegen al een aantal jaren gewerkt met het veiligheids-huis en Veilig Wijkteams, waarin de gemeente om problemen aan te pakken samenwerkt met politie, justitie en de zorg- en welzijnsinstellingen. Waar overlast door jongeren wordt ervaren (lawaaï, vernielingen en geweld) helpt negeren net zo weinig als louter hard aanpakken. Het gaat er om duurzame oplossingen te vinden: met praten, ruimte bieden en grenzen stellen, afspraken maken, toezicht houden (jongerenwerkers, politie), zo nodig alternatieve activiteiten organiseren en straffen bij misdragingen. Met jongerenbuurtbemiddeling geven we daar jongeren een actieve rol in.

Het opsporen, aanpakken en bestraffen van criminaliteit is soms nodig maar voor GroenLinks nooit het hele verhaal: het is beter en goedkoper om overlast en criminaliteit te voorkómen. Daarbij is het te allen tijde van belang om aandacht te hebben voor privacy. Een prettige en veilige stad betekent namelijk ook dat de gemeente haar inwoners niet bij voorbaat als verdachten behandelt. De inwoners van Nijmegen moeten er op kunnen vertrouwen dat zij zo min mogelijk door de overheid in hun privacy worden aangetast. Er zitten grenzen aan hoever de overheid mag gaan in de opsporing van strafbare feiten. Het belang van de bescherming van de burgerrechten

van alle bewoners weegt zwaar in de afweging om burgerrechten op te schorten in het belang van de opsporing.

Actiepunten

- 1 Naast de huidige Veilig wijkteams (VWT) in de Meijhorst, Neerbosch-Oost en Hatert wil GroenLinks ook starten met VWTs in andere wijken waar de veiligheidsbeleving onvoldoende is, zoals in de Voorstenkamp en de Aldenhof.
- 2 Bewoners en ondernemers worden direct betrokken bij het signaleren van veiligheidsproblemen in hun wijk en bij het meedenken over oplossingen.
- 3 Elke nieuwe gemeentelijke (veiligheids)maatregel wordt onderworpen aan een privacy-scan om ongewenste gevolgen in kaart te brengen en te voorkomen.
- 4 Beleid dat ernstig inbreuk maakt op de privacy van inwoners wordt na een vooraf vastgestelde periode geëvalueerd, en indien mogelijk weer afgeschaft. Cameratoezicht, mosquito's, preventief fouilleren, gebiedsontzeggingen en samenscholingsverboden passen niet bij een overheid die haar eigen burgers vertrouwt.
- 5 Drugscriminaliteit gaan we tegen en we zorgen dat de kwaliteit van drugs controleerbaar wordt. We zijn voorstander van een lokaal experiment met legale teelt en aanvoer van cannabis op kleine schaal. Als het Rijk zo'n experiment opstart, zet Nijmegen zich in om hieraan deel te nemen.
- 6 GroenLinks wil voorkomen dat de handel en het gebruik van soft- en harddrugs met elkaar vermengd raken. Om overlast van wijkdealers aan te pakken zijn we voor een redelijke spreiding van de coffeeshops over de verschillende stadsdelen. Ook zijn we tegen de legitimatieplicht bij coffeeshops om te laten zien dat je Nederlander bent.
- 7 Inrichten en onderhouden van de openbare ruimte is erg belangrijk voor een gevoel van veiligheid. Goed onderhoud van groen in de wijken en op sommige plekken slimme verlichting kunnen oplossingen zijn.
- 8 Het is onaanvaardbaar wanneer personen uit buurten worden weggepest vanwege hun afkomst, godsdienst of seksuele gerichtheid of welke reden dan ook. De gemeente maakt afspraken met woningcorporaties om de veiligheid te vergroten. Het uitgangspunt is dat de dader verhuist en het slachtoffer blijft. Niet omgekeerd.
- 9 Handhavende diensten (politie en bureau toezicht) zijn divers van samenstelling: meer vrouwen, homo's en migranten. Dit vraagt om specifieke wervingscampagnes.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ Nijmeegse coffeeshops blijven gastvrij voor buitenlandse bezoekers, waardoor de straat-handel in het centrum van Nijmegen verder is teruggedrongen.

3.4 Diversiteit

Nijmegen is een kleurrijke stad. Een stad waarin mensen genieten van de verschillen. Waar mensen openstaan voor andere ideeën en van elkaar leren. GroenLinks wil mensen grip op hun eigen leven geven. Het is niet meer je afkomst, geslacht, seksuele geaardheid, fysieke toestand, leeftijd, etnische achtergrond of religie die bepalen wie je bent, maar je eigen keuzen en wensen. In Nijmegen is er ruimte voor diversiteit en 'anders zijn', en er zijn kansen voor iedereen.

De gemeente schept volgens GroenLinks de voorwaarden voor een stad waarin iedereen in gelijke mate en in zo groot mogelijke vrijheid kan deelnemen. Dit houdt in dat de gemeente zich actief inzet om discriminatie tegen te gaan en emancipatie te bevorderen. GroenLinks is voor een breed diversiteitsbeleid dat rekening houdt met verschillen en overeenkomsten tussen mensen, bijvoorbeeld in sekse, cultuur en leeftijd, met alle varianten daarin. Dat begint ermee dat de gemeente weet of, en in hoeverre bepaalde groepen worden achtergesteld en/of uitgesloten. Hierin is een grote rol weggelegd voor bureau Ieder1Gelijk. Het behandelen en registreren van klachten over discriminatie moet zo laagdrempelig mogelijk. GroenLinks wil daarnaast investeren in preventie en voorlichting, bijvoorbeeld op scholen, om zo de sociale veiligheid en leefbaarheid te verbeteren.

GroenLinks wil het belang van diversiteit sterker verankeren in het gemeentelijke beleid en in de eigen organisatie. Ook gaat de gemeente diversiteit meer stimuleren bij lokale organisaties door daar bij de subsidieverlening heldere afspraken over te maken en voorwaarden aan te stellen. Diversiteit wordt daarmee zoveel mogelijk onderdeel van álle beleid: divers waar het kan, specifiek waar nodig, bijvoorbeeld om problemen van één bepaalde groep inwoners aan te pakken. Bij het vaststellen, uitvoeren en aanpassen van het beleid maken we gebruik van de kennis en ervaring in verschillende groepen (vrouwen, allochtonen, mensen met een beperking, homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders, ouderen en jongeren), en geven we hen in een zo vroeg mogelijk stadium een actieve rol.

Uitgeprocedeerde asielzoekers die niet terug kunnen naar hun moederland worden opgevangen om te voorkomen dat ze als illegaal op straat belanden. De bescherming van de rechten van de mens en de rechten van het kind wegen hierin zwaar. De gemeente ondersteunt projecten die dit mogelijk maken. Om nieuwe Nijmegenaren echt kans te geven een toekomst op te bouwen, zorgen we voor goede voorlichting over inburgeringstrajecten en snelle procedures bij het toewijzen van een huurwoning en/of een uitkering.

Actiepunten

- 1 Het personeelsbestand van de gemeente wordt een afspiegeling van de Nijmeegse bevolking. De gemeente zet zich actief in voor het aantrekken én behouden van werknemers van verschillende afkomst. De gemeente voert hiervoor een kwalitatief hoogwaardig diversiteitsbeleid. Ze stelt stageplekken beschikbaar en bij aanbestedingen wordt het creëren van stageplaatsen als criterium meegenomen.
- 2 Op de website van de gemeente staat duidelijk wie het aanspreekpunt is voor welke vorm van het anti-discriminatie en/of emancipatiebeleid.
- 3 Het deurbeleid van horecaondernemers is helder en maar voor één uitleg vatbaar; de gemeente maakt hierover afspraken met de horeca. Racistisch toelatingsbeleid wordt keihard aangepakt. Waar dat niet helpt gaat de gemeente in het uiterste geval over tot (gedeeltelijke of tijdelijke) intrekking van de horecavergunning.
- 4 De gemeente wordt niet alleen voorbeeldwerkgever op het gebied van diversiteit, maar stelt diversiteit ook als voorwaarde aan organisaties en instellingen die een subsidierelatie hebben met de gemeente.
- 5 De gemeente luistert naar religieuze en levensbeschouwelijke organisaties en zoekt naar mogelijke samenwerking om bij preventie en voorlichting specifieke groepen te bereiken.
- 6 De gemeente stimuleert het oprichten van gay straight allianties (GSA's) op scholen en in buurten van leerlingen/buurtbewoners die solidair ondersteuning bieden bij homofobische incidenten jegens homo's en transgenders, die gepest en geïntimideerd worden in hun woon-omgeving. Zelf geeft de gemeente Nijmegen het goede voorbeeld en sluit zich aan bij Workplace Pride, om zo een LHBT (Lesbisch, Homo-, Bi-, en Transseksueel) vriendelijke werkomgeving te garanderen.

“Wij willen een vertrouwde omgeving creëren, waar mensen elkaar kunnen treffen en waaruit ze kracht kunnen putten, ‘samenredzaamheid’ noem ik dat”. Aan het woord is Conrad Savy, bestuurslid van hobbycentrum de Nonnendaal. Naast een kop koffie en een praatje kunnen (buurt-)bewoners uit Nijmegen-West hier voor allerlei activiteiten terecht. Er is een breed aanbod aan workshops

en cursussen en op eigen initiatief kan er gebruik gemaakt worden van de voorzieningen, waar nodig begeleid door vrijwilligers. De Nonnendaal heeft zich ontwikkeld tot een dynamische ontmoetingsplek, waar jong en oud, man en vrouw, autochtoon en allochtoon, hoog- en laagopgeleid met elkaar in contact komen.

- 7 Nieuwkomers mogen niet financieel de dupe worden van vertragingen bij de IND. De sociale dienst treedt ruimhartig op en verstrekt indien nodig een voorschot aan nagereisde gezinsleden.
- 8 De gemeente zorgt in samenwerking met VluchtelingenWerk voor geschikte huisvesting en inkomen voor nagereisde gezinnen en treft tijdig maatregelen voor vluchtelingen die in het kader van gezinshereniging komen.
- 9 GroenLinks stimuleert maatschappelijke actie en initiatieven die zijn gericht op de opvang en tijdelijke begeleiding van ongedocumenteerden met speciale aandacht voor vrouwen en kinderen die zonder opvang in Nijmegen verblijven.
- 10 Inburgeringsplichtigen worden goed voorgelicht over hun rechten en plichten en over het feit dat iemand geen Nederlander kan worden wanneer het inburgeringsexamen niet wordt behaald.
- 11 Mensen met een beperking kunnen bij verkiezingen zelfstandig hun stem uitbrengen. GroenLinks wil een verdere uitbreiding van het aantal toegankelijke stembureaus en stemcabines.
- 12 De gemeente stimuleert de toegankelijkheid voor rolstoelen bij winkels en horeca-evenementen. Alle gebouwen die eigendom zijn van de gemeente moeten rolstoeltoegankelijk zijn.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ Nijmegen heeft nog steeds een humane opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers. GroenLinks zet zich in om deze humane opvang overeind te houden.
- ✓ In buurtspeelplekken worden waar mogelijk toestellen geplaatst die geschikt zijn voor kinderen met een beperking. Zo is Brakkefort toegankelijk voor kinderen met een beperking. Ook wordt getracht om natuurspeelplekken geschikt te maken voor kinderen met een beperking.
- ✓ Bij evenementen in de stad wordt meer gelet op toegankelijkheid en duurzaamheid.
- ✓ De gemeente stimuleert zorginstellingen homovriendelijker te worden en het keurmerk 'De Roze Loper' te halen.
- ✓ Op aandringen van GroenLinks heeft het college van B&W bij de minister aangedrongen op een kinderpardon dat uiteindelijk is gehonoreerd.

3.5 Internationaal

GroenLinks kijkt over de grenzen. Nijmegen heeft een lange geschiedenis op het gebied van stedenbanden. Zo besloot Nijmegen na de Tweede Wereldoorlog tot een stedenband met de stad Albany in de Verenigde Staten. Later zijn Masaya (Nicaragua) en Pskov (Rusland) erbij gekomen. Als laatste is Nijme-

gen een nieuwe stedenband aangegaan met Gaziantep (Turkije). GroenLinks is hier trots op.

De rol van de stedenbanden is de laatste jaren echter veranderd, en de nadruk is verschoven van financiële projectondersteuning naar het overdragen van kennis. Dit vergt ook een andere samenwerking tussen gemeente en de particuliere stichtingen die uitvoer geven aan de stedenbanden. Stichting Stedenband Nijmegen-Masaya heeft zelf het initiatief genomen om geen structurele subsidie meer te willen ontvangen van de gemeente, en werkt alleen nog op projectbasis met de gemeente samen. GroenLinks onderschrijft de nieuwe rol van de stedenbanden als 'kennismakelaars'.

GroenLinks wil blijven investeren in activiteiten die de gemeentegrenzen overschrijden. We willen samenwerken met andere gemeenten binnen de Stadsregio Arnhem-Nijmegen en de provincie Gelderland, maar ook in de Euregio en in Europese verbanden. Door breder samen te werken maakt Nijmegen meer aanspraak op bijvoorbeeld Europese geldstromen. Samen sta je sterker.

Nijmegen is in 2008 aangemeld als Millenniumgemeente. Een van de Millenniumdoelen die in 2015 behaald moet worden is eerlijke handel. De gemeente Nijmegen is goed op weg en heeft haar eigen criteria voor het inkoopbeleid geformuleerd. Daarnaast vindt kennisuitwisseling plaats tussen Nijmegen en de zustersteden over zaken als armoedebestrijding. GroenLinks wil deze activiteiten voortzetten, ook na 2015.

Actiepunten

- 1 De gemeente informeert de inwoners actief over haar internationale activiteiten.
- 2 De gemeente stimuleert met haar stedenbanden betrokkenheid van (groepen) inwoners, scholen, instellingen, bedrijven en ontwikkelingsorganisaties.
- 3 In navolging van de Stichting Stedenband Nijmegen-Masaya faciliteren we ook de verzelfstandiging van de stedenbanden met Pskov en Gaziantep.
- 4 De activiteiten in het kader van de Millenniumdoelstellingen worden na 2015 voortgezet.
- 5 Het inkoopbeleid van de gemeente wordt nog duurzamer en socialer. In 2015 koopt de gemeente voor 100% duurzame, diervriendelijke en regionale of fair trade producten. Nijmegen onderzoekt de aansluiting bij de CO2 prestatieladder.

De gemeente is een efficiënte organisatie

De gemeente staat relatief dicht bij mensen en weet wat er speelt in de samenleving. Het is een goede ontwikkeling dat de gemeente, samen met andere gemeentes in de regio, op steeds meer terreinen zelf sociaal beleid uitvoert. Omdat tegelijkertijd flink gekort wordt in de middelen die de gemeente ontvangt van het Rijk en de provincie, staat de haalbaarheid en de dienstverlening wel onder druk.

We zetten hierbij een beweging in gang dat we niet uitgaan van wat de gemeente kan doen voor mensen, maar wat mensen en instellingen voor elkaar kunnen betekenen. De rol van de gemeente richt zich op het bij elkaar brengen van mensen en zorgen voor noodzakelijke voorzieningen, als die anders niet tot stand zouden komen.

De gemeentelijke organisatie en maatschappelijke instellingen zijn geen doel op zich en worden steeds meer omgebouwd tot flexibele netwerkorganisaties. Het aantal ambtenaren dat bij de gemeente werkt, wordt steeds kleiner en beperkt zich steeds meer tot het initiëren en controleren van beleid. De gemeente heeft maar beperkte ruimte tot het innen van belastingen en heffingen. Daar waar we dat wel doen, dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten en belonen we milieuvriendelijk gedrag.

We moeten steeds scherpere beslissingen nemen over wat we wel en niet doen. Maar we moeten ook durven blijven investeren in de stad. Dat houdt de stad leefbaar, aantrekkelijk voor bedrijven en mensen om zich te vestigen en komt uiteindelijk ook ten goede aan de economische structuur.

De gemeente werkt op steeds meer beleidsterreinen samen met de regio. Dit is een goede zaak, maar we moeten oog houden voor de democratische controle. We tuigen geen nieuwe bestuurlijke structuren op waar de gemeenteraad uiteindelijk maar beperkte invloed op heeft. We geven er de voorkeur aan om per beleidsterrein keuzes te maken wat we wel en niet samen met regiegemeentes gaan doen.

De afgelopen jaren had de gemeente voldoende reserves om tegenvallers op te vangen. De verslechterde grondexploitaties in de Waalsprong, het Waalfront en bedrijventerrein Bergerden heeft de gemeente genoodzaakt flink af te boeken en geld

uit de opgebouwde reserves te halen. In 2013 heeft de gemeente ervoor gekozen om extra geld vrij te maken om de reserves te vullen. Binnen enkele jaren zijn de reserves weer op peil, mits zich geen extra tegenvallers en nieuwe Rijksbezuinigingen voordoen.

Prioriteiten

Dat we met minder geld meer moeten doen knelt en noodzaakt de gemeente tot scherpe keuzes. Hierbij hanteren we de volgende principes:

- 1 We doen het anders, zoals bij zorg en welzijn een nieuwe lijn is ingezet om eerst informele zorg te organiseren in wijkverband en pas later duurdere professionele hulp in te schakelen als het niet anders kan. Wat echt essentieel is, houden we overeind, zoals inkomensondersteuning voor minima.
- 2 We investeren in:
 - ✓ betaalbare zorg voor iedereen die het nodig heeft;
 - ✓ meer betaalbare woningen;
 - ✓ goed geïsoleerde woningen;
 - ✓ het opwekken van goedkope en betaalbare energie;
 - ✓ meer natuur- en wandelroutes;
 - ✓ een aantrekkelijker, veiliger en groener stationsgebied.
- 3 We schrappen in zaken die anderen heel goed zelf kunnen of die we minder prioriteit geven, zoals het ondernemersfonds, onderhoud van de openbare ruimte en de aanleg van nieuw asfalt voor de auto.

Actiepunten

- 1 Subsidies moeten doelmatig worden besteed. Directeuren en bestuurders van instellingen waar de gemeente een subsidierelatie mee heeft, verdienen niet meer dan de burgemeester.
- 2 Maatschappelijke voorzieningen worden zoveel mogelijk gecombineerd en waar mogelijk is er sprake van zelfbeheer.
- 3 De gemeente betaalt niet mee aan leerlingenvervoer naar levensbeschouwelijke scholen. Kinderen hebben recht op passend onderwijs, maar ouders moeten zelf betalen voor kosten die voortvloeien uit hun eigen levensbeschouwing.

Vol trots vertellen Oda Fennema en Leonie Dehue over groen- en speelpark Het Veldje. Samen met hun buurtgenoten in de Hazenkamp hebben zij zich ingezet voor het behoud van een groen gebied in hun woonomgeving. Zo werd de geplande uitbreiding van het winkelgebied aan de Groenestraat tegen gehouden. In plaats daarvan werd er in enthousiaste samenwerking met de gemeente een bos-, weide- en zandgebied aangelegd op het terrein, waar

kinderen vrijuit kunnen spelen en buurtgenoten elkaar kunnen ontmoeten. De betrokkenheid is groot, vertelt Oda: “We vonden het belangrijk om tegemoet te komen aan de wensen van de buurt. Iedereen was welkom om mee te denken.” Bijzonder is de keuze voor het gebruik van natuurlijke materialen. En zo toegewijd als ze zijn, ligt het beheer van deze groenspeeltuin in handen van de bewoners zelf.

- 4 De gemeente stemt haar voorzieningen beter af op buurgemeentes. Denk hierbij aan sportvoorzieningen en bibliotheken.
- 5 De kosten van het college van B&W en de gemeenteraad worden beperkt tot het noodzakelijke en het wettelijk minimum. Dit betreft zowel de vergoedingen als de ondersteuning.
- 6 De gemeente onderzoekt of het verder samengaan van de ambtelijke organisatie met buurgemeentes leidt tot kostenbesparing.
- 7 Het programma citymarketing en externe betrekkingen voegen we toe aan het programma economie.

Waar investeren we in?

- ✓ Om mensen beter te begeleiden naar werk, maken we structureel 1 miljoen vrij.
- ✓ Om mensen voldoende ondersteuning te blijven bieden, maken we structureel 2,5 miljoen euro vrij om een deel van de bezuinigingen van het PvdA-VVD-kabinet op de huishoudelijke hulp te compenseren. We blijven zorg bieden voor mensen die dat nodig hebben. De landelijke bezuiniging op de huishoudelijke hulp met 40% wordt met eigen middelen van de gemeente gehalveerd tot 20%.
- ✓ We maken jaarlijks 1 miljoen euro vrij voor duurzaam beleid: met financiële prikkels stimuleren we woningeigenaren om hun woning te isoleren en duurzame energie op te wekken.
- ✓ Om voorrang te geven aan de fiets investeren we 3 miljoen euro.
- ✓ Om walstroom te realiseren in de Nijmeegse havens investeren we 2 miljoen euro.
- ✓ Voor het creëren van wandel- en natuurspaden investeren we 5 ton.
- ✓ We maken het stationsgebied aantrekkelijker, veiliger en groener (kosten 3 miljoen).

Om ruimte te maken in de begroting geven we minder uit aan de volgende zaken:

- ✓ Het ondernemersfonds schaffen we af (opbrengst 6 ton). Deze activiteiten kunnen ook door ondernemers zelf georganiseerd worden.
- ✓ We verminderen investeringen in asfalt voor de auto en het onderhoud van wegen (2 miljoen).
- ✓ We versoberen het onderhoud van de openbare ruimte (2 miljoen euro).

En creëren we meer financiële ruimte door:

- ✓ Te stoppen met de verlaging van de OZB voor bedrijven (5 ton).
- ✓ Verhoging van het plafond van de rioolheffing (2 ton).

De gemeente heeft bijna 100 miljoen gespaard voor tegenvallers tijdens de crisis. Indien deze spaarpot bij het aflopen van de crisis nog (grotendeels) intact is, willen we een groot deel van het resterende bedrag besteden aan voorzieningen zoals de tram en veilige en snelle fietsroutes.

Wat hebben we bereikt?

- ✓ Het inkoopbeleid van Nijmegen is duurzaam en sociaal geworden. Niet alleen prijs is van belang, maar bedrijven die aan de gemeente leveren wordt ook gevraagd om werkzoekenden in te zetten en op te leiden.
- ✓ De lokale lasten voor inwoners zijn niet hoog in vergelijking met andere grote gemeenten. Voor huurders zijn we zelfs de goedkoopste gemeente.
- ✓ Bestuurders van Nijmeegse instellingen waar de gemeente een substantiële subsidie aan verleent, verdienen niet meer dan de burgemeester.

GroenLinks Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

nijmegen.groenlinks.nl

fractie@groenlinks.nijmegen.nl

www.facebook.com/groenlinksnijmegen

twitter.com/glnijmegen

Fotografie: Roy Soetekouw, www.roysoetekouw.nl

Ontwerp: Bart Roelofs, www.bartswerk.nl